

*Barnevernsarbeideres utfordringer i samtale med foreldre
som er mistenkt for bruk av vold.*

Marianne Støylen

VID vitenskapelige høgskole

Masteroppgave

Master i familierterapi og systemisk praksis

Veileder: Anne Kyoung Sook Øfsti

Antall ord: 23109

26.05.2023

Opphavsrettigheter

Forfatteren har opphavsrettighetene til oppgaven.
Nedlasting for privat bruk er tillatt.

Sammendrag

Denne masteroppgaven belyser dilemmaer barnevernsarbeidere står i når de samtaler med foreldre ved mistanke om vold. Det jeg ønsket å lære mer om var hvordan det påvirket barnevernsarbeiderne å snakke med dem som potensielt utøver vold overfor partner eller barn. Jeg intervjuet 4 barnevernsarbeidere som daglig har kontakt med familier der det er bekymring for vold.

Jeg har bruk Interpretativ Phenomenologic Analysis som utgangspunkt for analysen. Funnene mine viser at det er to utfordringer som særlig utpeker seg; det ene er avmaktfølelsen barnevernsarbeiderne kan kjenne på i samarbeid med foreldre der det er bekymring for vold, og det andre er hvordan samtalene om voldsbekymring påvirker barnevernsarbeiderens tanker og holdninger overfor foreldrene.

Funnene blir drøftet opp mot teori som i hovedsak omhandler systemteori og sosialkonstruksjonisme, perspektiver på vold og hjelperens rolle.

Nøkkelord: barnevern, vold, voldsutøver, familieterapi

Abstract

This master's thesis explores the dilemmas faced by child welfare workers when engaging in conversations with parents suspected of domestic violence. My goal was to learn more about how these interactions affect the child welfare workers who communicate with potential perpetrators of violence towards their partners or children. I interviewed four child welfare workers who daily are in contact with families where concerns of violence exist.

I used Interpretative Phenomenological Analysis as the foundation for my analysis. My findings indicate that two challenges stand out in particular: the feeling of powerlessness that child welfare workers may experience when collaborating with parents where concerns of domestic violence exist, and how conversations about concerns of violence impact the child welfare worker's thoughts and attitudes towards the parents.

The findings are discussed in relation to theories primarily focused on systemic theory and social constructionism, perspectives on violence, and how it is for the helper to work in these cases.

Keywords: child welfare, violence, perpetrator of violence, family therapy

Forord

Å levere denne oppgaven og med det avslutte mastergraden, har vært en litt oppdelt prosess. I 2011 startet jeg den fire års lange utdanningen som ble avsluttet i 2015 (dog uten ferdigskrevet masteroppgave). I fjor så jeg muligheten for å ta det siste året igjen for å fullføre løpet og skrive masteroppgaven. Prioriteringen med å være småbarnsmor fremfor å fullføre masteren i 2015 kjentes rett da, og nå. Og faglig sett har 8 år med erfaring, både i livet og på jobb, gjort det enda mer givende å være i VIDs fagmiljø dette året.

Jeg vil takke min mann og datter som har gitt meg rom og tid til å jobbe jevnt og trutt både i ferier, kvelder og helger. Gode og støttende kollegaer i Lier barnevernstjeneste, som har bidratt med refleksjoner og faglig innhold, - og venner og familie som har hørt på mine «ups and downs» og lange utgreiinger rundt vurderinger jeg har tatt i løpet av oppgaven. Jeg vil også takke de fire informantene som villig delte av sin erfaring, klokhet og refleksjon slik at jeg kunne gjøre prosjektet jeg ønsket.

Tusen takk til veilederen min, Anne Øfsti, som har geleidet meg gjennom løpet, utfordret meg og gitt meg inspirasjon til å tenke annerledes og jobbe videre.

Marianne Støylen

Oslo, 25.05.2023

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Problemstilling.....	2
1.2	Avgrensing av problemstilling	2
1.3	Begrepsavklaring	2
1.4	Studiens formål og relevans	3
1.5	Oppgavens oppbygging	4
1.6	Tidligere forskning	4
2	Teori	8
2.1	Vitenskapelig ståsted	8
2.1.1	Sosialkonstruksjonisme og systemteori	8
2.2	Teoretiske perspektiver på vold i nære relasjoner	12
2.2.1	Barnevernets oppgave i forhold til vold.....	15
2.3	Hvordan volden påvirker hjelperen	16
3	Metode.....	20
3.1	IPA.....	20
3.2	Fenomenologi, hermeneutikk og forforståelse	21
3.3	Kvalitativ metode	22
3.3.1	Kvalitative intervju.....	23
3.3.2	Utvikling av intervjuguide	24
3.3.3	Utvalg, rekruttering og presentasjon av informantene	24
3.3.4	Gjennomføring av intervjuene	25
3.3.5	Transkribering av intervjuene	25
3.3.6	Stegene i analysen	25
3.4	Etiske overveielser.....	28
3.5	Validitet og reliabilitet.....	29
4	Analyse og presentasjon av funn.....	30
4.1	Når samarbeidet gir barnevernsarbeider en opplevelse av avmakt	31
4.1.1	Kontroll og hjelp	31
4.1.2	Utfordringer ved tidlig mistillit med barnevernet	33
4.1.3	Jobbe med benektning.....	34
4.1.4	Informantenes indre dialoger under samtalen	36

4.2	Når barnevernsarbeider sine tanker og holdninger overfor utøver utfordres	37
4.2.1	Hvordan virker mistanke om vold forstyrrende inn på samtalen	38
4.2.2	Når menneskesynet utfordres	39
4.2.3	Utfordringer med å forstå voldsutøver	40
4.2.4	Når følelsene kommer i etterkant	41
4.2.5	Frykt for å bli kynisk	43
5	Drøfting	44
5.1	Når samarbeidet gir barnevernsarbeider en opplevelse av avmakt	44
5.1	Når barnevernsarbeider sine tanker og holdninger overfor utøver utfordres	51
5.2	Refleksjon og fremtidige forskningsspørsmål	57
6	Avsluttende del.....	59
6.1	Mulige svakheter ved studien	59
6.1	Implikasjoner for praksis	59
6.2	Avslutning	59
	Litteraturliste	61
	Vedlegg	66

1 Innledning

I den danske TVserien «Ulven kommer», som handler om 14 år gamle Holly som i en skolestil skriver om vold hjemme, står de barnevernsansatte i krevende utfordringer når de skal hjelpe familien. Noen av spørsmålene de stiller seg er; Kan man alltid stole på barn? Og hvem forteller egentlig sannheten? Dette er blant mange dilemmaer barnevernsansatte står i når de samarbeider med familier der det er bekymring for vold. Mandatet til barnevernstjenesten er å gi barn riktig hjelp til riktig tid. Hva som er riktig hjelp er ikke alltid enkelt å få grep om, men at foreldre er en viktig ressurs er noe barnevernstjenesten baserer seg på i stor grad. Det er derfor essensielt å få til et samarbeid med foreldre i voldssaker.

Å konfrontere en forelder med bekymring om vold kan sette mye på spill. Vold er fortsatt et tabubelagt tema, og få identifiserer seg med å være voldsutøver. Barneverntjenesten er ofte blant de første som snakker med foreldre om bekymring for at de utøver vold, og har dermed et svært viktig oppdrag da volden kan få så fatale konsekvenser hvis den ikke blir oppdaget. Men hvilke dilemmaer oppstår når barnevernsarbeideren tar opp vold som tema? De ansatte i barnevernstjenesten vet ikke om det har skjedd vold i familien, men har i oppgave å undersøke meldinger om vold. Hvordan virker samtaler med foreldre der det er mistanke om vold inn på den enkelte barnevernsarbeider? Og hvordan påvirker det deres profesjonalitet og eget følelsesliv? I denne studien ønsker jeg å finne ut mer av hva som skjer når barnevernsarbeidere samtaler med potensielle voldsutøvere. Jeg vil fokusere på det som er utfordrende og krevende for barnevernsarbeiderne.

Motivasjonen min for studien er å undersøke det komplekse i voldsarbeid i barnevernstjenesten. Vold er komplekst i seg selv ved at den har så mange konsekvenser for alle som er berørt. Når vi bruker systemteorien til å forstå volden skaper det ytterligere problemer for oss, da vi innen systemteorien ikke er ute etter en lineær forståelse, men søker å se (og jobbe med) hvordan mennesker, handlinger og relasjoner henger sammen og påvirker hverandre. Min egen arbeidskontekst er som familieterapeut i barnevernet. Der har interessen for hvordan vi snakker med foreldre der det er mistanke om vold engasjert meg mer og mer jo lengre jeg har jobbet i feltet. Det er utrolig meningsfullt de gangene vi lykkes, men når det er vanskelig å samarbeide gjør det noe både med bekymringen for barnet og

med tanker om egen profesjonalitet. Jeg vil derfor bruke denne muligheten til å utforske barnevernsarbeideres opplevelser og erfaringer i disse komplekse samtaler.

1.1 Problemstilling

Problemstillingen for oppgaven er:

Hvilke dilemmaer opplever barnevernsarbeidere i samtale med potensielle voldsutøvere?

På bakgrunn av problemstillingen og for å ramme inn oppgaven ytterligere har jeg kommet frem til disse forskningsspørsmålene:

- Hvordan opplever barnevernsarbeidere samtaler med foreldre der det er bekymring for vold?
- Hvordan tenker og snakker barnevernsarbeiderne om utfordringene i samarbeidet med foreldre som er mistenkt for voldsbruk?
- Hva gjør utfordringene med samtaler med barnevernsarbeidernes opplevelse av egen profesjonalitet?

1.2 Avgrensning av problemstilling

I min studie fokuserer jeg på dilemmaene barnevernsarbeidere opplever i samtaler med foreldre der det er bekymring for vold. Det kunne vært interessant å snakke med de potensielle voldsutøverene om hvordan de har opplevd å møte barnevernstjenesten, men jeg har valgt å se det fra hjelperens perspektiv da jeg er nysgjerrig på utfordringene hjelperen har. Vold er et komplekst tema, og jeg velger derfor å avgrense oppgaven til å handle om barnevernsarbeiderens utfordringer i samarbeid med potensielle voldsutøvere, og på hvordan disse samtaler påvirker barnevernsarbeideren.

1.3 Begrepsavklaring

Under vil jeg utdype noen av begrepene som kommer til å være sentrale i studien.

Barnevernsarbeider

I barnevernstjenesten brukes det ulike begrep for å si noe om rollen de ansatte har og hva slags bakgrunn de har, for eksempel saksbehandlere, barnevernspedagoger eller barnevernskonsulenter. I min studie velger jeg å kalle informantene og de som jobber i barnevernstjenesten for barnevernsarbeidere. Jeg har ikke fokusert på utdanningen til informantene, for eksempel om de er barnevernspedagoger eller sosionomer, eller om de har videreutdanninger/master innen for eksempel familieterapi eller andre retninger. Fellesbetegnelsen barnevernsarbeider er dem som jobber med saksarbeid og minimum har treårig utdanning.

Dilemma

I problemstillingen til studien bruker jeg ordet dilemma. «Dilemma er en situasjon hvor man er nødt til å velge mellom to (ubehagelige, utilfredsstillende) alternativer» (Tjønneland, 2023). I min studie har jeg ikke nødvendigvis fokus på at det bare er to alternativer, men at det er en kompleksitet i arbeidet som barnevernsarbeider. Norby skriver om etiske dilemmaer som noe som oppstår når «du må velge mellom to eller flere handlingsalternativer, og når ingen av alternativene virker som det opplagt riktige» (Nordby, 2012). Denne definisjonen synes jeg treffer godt da informantene argumenterer godt for hvordan de vurderer ulike fenomen. Samtidig er ikke dilemmaene rundt etikken det eneste jeg vektlegger da jeg også synes påvirkningen dilemmaene har på barnevernsarbeideren er interessant. Hvordan man håndterer dilemmaer henger sammen med verdier og erfaring, kunnskap og kulturelle diskurser (Winslade, 2003, i Kopperud, 2007), og det vil jeg gå mer inn i i drøftingen der barnevernsarbeiders holdninger overfor utøver blir utfordret.

1.4 Studiens formål og relevans

I min studie undersøker jeg hvilke dilemmaer barnevernsarbeidere har i samtaler med potensielle voldsutøvere. Isdal (2018) kaller vold, særlig psykisk vold, for «kjærlighetsherpere» ved at volden ødelegger og skader tilliten og tryggheten i familien. Dette vil naturlig nok ha stor innvirkning på hvordan medlemmene i familien har det og hvordan familiesystemet fungerer. Vold skjer ikke uten «grunn», den oppstår i en gitt kontekst og kan være fremprovosert ved relasjonelle mønster, kjønnsroller eller sosiale

responser (Rivett & Rees, 2004). I et så komplekst felt som vold er det mye som naturlig er utfordrende, jeg lurer på hvor barnevernsarbeiderne opplever at deres profesjonalitet utfordres. Jeg ønsker å finne mer ut av hvordan vi som hjelpere er bevisst våre tanker og holdninger i samtale med foreldre ved mistanke om vold, og hvordan det kan få konsekvenser for hvordan vi klarer å hjelpe dem som utøver vold og dermed hvordan vi kan hjelpe familiene.

1.5 Oppgavens oppbygging

Jeg vil begynne med å si noe om tidligere forskning og bakgrunnen for studien. I kapittel 2 vil jeg redegjøre for den teoretiske forankringen til studien, der systemisk forståelse, vold og rollen som hjelper står sentralt. I 3.kapittel skriver jeg om metoden jeg har brukt i studien. Der vil jeg skrive om kvalitativ metode og IPA som baserer seg på en hermeneutisk fenomenologisk forståelse, jeg vil også vise til hvordan jeg har utført studien og hvorfor jeg har tatt valgene jeg har gjort. I kapittel 4 presenterer jeg funnene, og i 5.kapittel drøfter jeg funnene opp mot teoretisk forståelse og forskning på feltet. Mot slutten av oppgaven vil jeg oppsummere hva jeg har funnet og vise til noen spørsmål og undringer jeg har gjort meg som resultat av studien.

1.6 Tidligere forskning

I dette kapittelet vil jeg presentere forskning som er relevant for studien. Forskingen jeg her trekke frem er forskning om barnevernsarbeideres belastninger i arbeid med voldssaker og hvilke utfordringer eller paradokser barnevernsarbeideren står i når det gjelder voldssaker. Flere av kildene under vil jeg også bruke senere i oppgaven blant annet for å drøfte funnene.

Forekomst av vold

I NKVTS sin ferske rapport om forekomst av vold i nære relasjoner der de har intervjuet voksne om forekomsten av vold i deres oppvekst, fremkommer det at 1 av 10 har opplevd vold mellom foreldre/omsorgsgivere som barn, 28% opplevde selv å bli utsatt for mindre alvorlig fysisk vold og 15% opplevde å bli utsatt for psykisk vold av omsorgsgiver. I rapporten

finner vi også at en type vold sjelden kommer alene, og at å ha vært utsatt for vold som barn gir økt risiko for å bli utsatt for vold som voksen (Dale, Aakvaag, Strøm (red.), Augusti, & Skauge, 2023).

Hjelpetjenestenes autonomi

I studien til Bakketeig, Dullum og Stefansen (2019) skriver de om samarbeid mellom barnevern, krisesenter, familievern og barnehus i voldssaker. I studien kommer det frem at det er når kontrollinstanser som barnevern blir med i samarbeidet at spenningsforholdet mellom hjelp og kontroll inntreffer. Bakketeig et al. skriver at barnevernstjenesten i større grad har involvert voldsutsatt og voldsutøver også når det er snakk om kontrolltiltak. Utfordringen blir når barnevernstjenesten nærmest pålegger voldsutøver hjelpetiltak, da vil kontrasten til hjelpetjenestenes autonomi og grunnleggende holdning om å inkludere brukeren utfordres.

Aadnanes og Syrstads artikkel (2021) baserer seg på analyse fra deres to doktorgrader om arbeid med voldssaker og om foreldre som har blitt fratatt omsorgen for barna sine. De skriver om hvordan saksbehandlere i barnevernstjenesten har en sammensatt rolle nettopp fordi de har en funksjon *både* som hjelpere og som kontrollerende organ på samme tid. De skriver videre om ressursfokus (som innebærer at barnevernsarbeideren vektlegger ressursene til familien fremfor å ha fokus på risikoen) og tillit som åpner opp for handlingsrom. I artikkelen siterer de Järvinen og Mik-Meyer som sier at utfordringen med kontroll- og hjelpefunksjonen er av de største paradoksene i sosialt hjelpearbeid.

Samarbeid mellom barnevernstjenesten og familier i voldssaker

I studien til Philip, Clifton og Brandon (2019) der de intervjuet fedre som var i kontakt med barnevernstjenesten på grunn av vold, fremkom det et syn på barnevernstjenesten som både hastig og langsom. Informantene fortalte om hvordan de kunne åpne seg og begynne å reflektere når de fikk tid, samtidig kunne barnevernsarbeiderne plutselig sette i gang tiltak for deretter å ha lange perioder der det ikke skjedde noe. «There is a cycle of urgency followed by nonaction» (Philip m.fl, 2019, s. 2295). I samme studie peker de på risikoen med en binær tankegang om at fedre enten er en fare *eller* en ressurs.

I artikkelen til Feyling og Øfsti (2023) belyser de foreldrenes erfaring i møte med barnevernet når de har blitt kontaktet av barnevernstjenesten på grunn av mistanke om vold. I denne artikkelen undersøker Feyling og Øfsti hva som kan hemme og fremme samarbeid mellom barnevern og foreldre. Et sentralt funn fra disse intervjuene er at sterke emosjoner hos foreldre kunne gjøre samarbeidet vanskelig.

Personlige kvaliteter hos hjelperen

I Lillevik og Øiens studie (2010) om personlige kvaliteter hos hjelperen som bidrar til å forebygge trusler og vold, fant de to sentrale kvaliteter. Det ene var at den ansatte er opptatt av å forstå voldens mening og at den ansatte har klientens opplevelse i sentrum. Videre vektlegger Lillevik og Øien at anerkjennelse av klienten kan bidra til at klienten opplever at hjelperen vil hen vel, selv om hjelperen handler på tvers av klientens ønsker. Lillevik og Øien legger vekt på personlig kompetanse, som er en kombinasjon av relasjonell kompetanse og fagkompetanse, og å fremstå som «ekte», nettopp ved at det viktigste ikke er *hva* hjelperen gjør, men *hvordan* man gjør det. Denne studien sier noe om en grunnleggende holdning til voldsutøvere som jeg mener er sentral i arbeid med vold og dermed for denne studien.

Ansattes syn på voldsutøvere

I studien til Postmus og Merritt (2010) der de intervjuet 64 barnevernsarbeidere i Midwest USA fant de at 97% av informantene mener at det er en sammenheng mellom å ha blitt utsatt for vold som barn og å selv bli voldsutøver som voksen. Studien viser at barnevernsarbeiderne som hadde lengre erfaring med arbeid med vold i nære relasjoner oftere rapporterte om mishandling av barn og at de trodde volden ble ført videre til neste generasjon. I samme studie fant de at de som hadde jobbet lenger og var høyere utdannet (masternivå) sjeldnere plasserte barn utenfor hjemmet enn yngre kollegaer. Postmus og Merritt fremhever at med høy utskifting i personalet i barneverntjenesten, er veiledning og kursing i vold i nære relasjoner viktig for å kunne jobbe med vold i nære relasjoner uten å flytte barn ut av hjemmet.

Påvirkning på hjelperen

Det er mange studier om hvordan arbeid med voldssaker påvirker barnevernsarbeidere eller sosialarbeidere. Noen vanlige responser er smerter i hode og mage, økt engstelse, endring av egen foreldrestil til å bli mer overbeskyttende, angst, kynisme og søvnproblemer (Crivatu, Horvath, & Massey, 2021; Baugerud, 2019; Bang, 2020; Isdal, 2020). Jeg vil i teorikapitlet gå mer inn på hvilke konsekvenser det kan ha for barnevernsarbeidere å jobbe i voldssaker.

2 Teori

I dette kapittelet vil jeg presentere mitt vitenskapelig ståsted og deretter temarelatert teori om vold. Til slutt i kapittelet vil jeg presentere teori om rollen som hjelper og noen utfordringer barnevernsarbeideren kan stå i.

Teorien som danner grunnlaget for studien vil ha en tydelig forankring i sosialkonstruksjonismen, familieterapifeltet og systemisk tenkning, så jeg vil begynne med å redegjøre for denne teorien. Deretter vil jeg skrive om vold, først historisk for å sette en kontekst for hvor i feltet vi er, og deretter om voldens betydning for voldsutøver, offer og vitne. Denne teorien er essensiell fordi kunnskapen og holdningene til vold har betydning for hvordan barnevernsarbeidere møter og utfører arbeidsoppgavene sine (Thagaard, 2013). Siste del av kapittelet vil jeg bruke på rollen som hjelper, med hvilke konsekvenser det kan ha å jobbe med vold, og hvilke utfordringer som kan oppstå ved samarbeid.

2.1 Vitenskapelig ståsted

2.1.1 Sosialkonstruksjonisme og systemteori

Den grunnleggende tanken innen sosialkonstruksjonismen er at det vi tror om virkeligheten skapes i relasjon. Dette kan være relasjoner mellom mennesker og relasjoner i et samfunn. I et samfunn vil vi sammen skape vår forståelse av virkeligheten gjennom kultur og tradisjon. Denne forståelsen kan være forskjellig i ulike samfunn, for eksempel kan verdier være ulike fra en kultur til en annen (Gergen & Gergen, 2014). Språket er vesentlig i utvikling av kunnskap. Når mennesker samtaler om et fenomen og setter det inn i en ramme eller en kontekst, utvikles kunnskap. Vi kan si at språklig samhandling er en nødvendighet for utvikling av kunnskap. Slik danner vi vår forståelse om virkeligheten og om oss (Thomassen, 2006). Sosialkonstruksjonismen gir rom for kreativitet fordi man kan søke nye idéer og måter å forstå verden på. Der de som ønsker å finne en objektiv «sannhet» vil begrense verden og språket om verden, vil sosialkonstruksjonismen åpne for dialog, for flere stemmer og nye vinklinger på et fenomen (Gergen & Gergen, 2014). En utfordring kan være når en del av

samfunnet (eller samfunnssystemet) behandler deler av sannheten som en universell sannhet, altså at det er en «objektiv» sannhet som gjelder alle.

På 70-tallet ble konflikter i hjemmet sett på som «husbråk» og dermed noe offentligheten ikke skulle blandes inn i. Etter hvert som kvinnebevegelsen har jobbet for å synliggjøre vold mot kvinner (og barn), kunnskapen om vold har utviklet seg og lover om vold har blitt implementert i norsk lov (Lillevik, Salamonsen, & Nordhaug, 2019), har konstruksjonen «husbråk» og betydningen av hva dette innebar endret seg. Synliggjøring av fenomenet, offentlig praksis i politiet og barnevern, og lovverk, endret hvordan samfunnet så på husbråk. Ut fra dette har diskurser om «vold i nære relasjoner» vokst frem. Det vil ikke si at vold i nære relasjoner ikke eksisterte tidligere, men konstruksjon om begrepet gjør at vi ser og forholder oss til det på en annen måte (Thomassen, 2006). Dette er et eksempel på hvordan vi som samfunn skaper eller konstruerer gjennom utvikling av praksis, og at dette har innvirkning på hvordan vi forstår et fenomen.

Innenfor det mekaniske paradigmet forholdt man seg til en årsak-virkning tanke – altså at alt i verden har en årsak som fører til noe (Hårtveit & Jensen, 2008). Den systemiske tanken er at vi, innad i et system, alltid kommuniserer (Jensen, 2007). Den som først brukte begrepet systemteori var biologen Ludwig von Bertalanffy. Han mente at alle organismer i naturen er en del av en organisert helhet. En organisert helhet kan være så kompleks at man ikke kan ta enkeltdeler ut av den uten at helheten ødelegges (Ølgaard, 2004). Den systemiske tanken er sentral innen familierapifeltet der man ser familien som et system hvor familiemedlemmene påvirker hverandre (Anderson, 2003). Antropologen Gregory Bateson var en sentral person innen systemisk tenkning og i danningen av systemisk familierapi. Bateson ønsket å forstå hva som skjer mellom mennesker, og var opptatt av hvordan mennesker danner sitt verdensbilde og hvordan vi tilegner oss kunnskap (Ulleberg, 2009). Bateson mente at menneskelig samspill ikke kunne forstås lineært, men alltid måtte forstås sirkulært, og at fastlåste mønstre i relasjoner kom av uhensiktsmessige måter å se verden på (Jensen, 2007).

Systemiske perspektiver har endret seg siden første halvdel av 1900. Noe av det som er sentralt for denne oppgaven er hvordan vi kan bruke systemteorien i voldsarbeid. Arlene Vetere og Jan Cooper har jobbet systemisk med familier som opplever vold i over 30 år og de

bruker systemteorien til blant annet å utvide forståelsen av voldens betydning.

Systemteorien kan hjelpe oss å forstå ulike former for vold (Scerri, Vetere, Abela, & Cooper, 2017). For eksempel viser forskning at voldsutøvelse i parforhold ofte eskalerer under og etter svangerskap, altså når et par blir til en familie. Dette setter man gjerne i sammenheng med krysningen mellom kjærlighet og lidenskap, makt og kontroll. Systemisk teori gir oss mulighet til å se voldsutøvelsen i en videre kontekst (Dallos & Vetere, 2022). Forskning viser at voldsutøvelse fra forelder til barn ofte er et resultat av eget traume. Med det er det ikke sagt at alle som har opplevd vold i egen oppvekst utøver vold. Noen foreldre reflekterer over hvordan de selv hadde det og evner å vise eget barn varme og trygghet, mens andre utsetter barna for vold. Dette ser man ofte i manglende selvregulering ved stress, overtramp eller når foreldre har opplevelse av å bli oversett (Scerri mfl, 2017).

I tradisjonell psykoanalyse var idèen at en terapeut kunne påvirke en klient og dermed gjøre klienten til et objekt, eller omvendt. I systemteorien er tanken at begge (eller alle) parter i en samtale er subjekter *og* objekter i en gjensidig prosess som påvirker hverandre (Schibbye, 2009). Dermed blir relasjoner og kommunikasjon nært beslektet. Relasjonen er dermed dialektisk, som vil si at det ikke handler om *enten-eller*, men *både-og* når det gjelder å forstå samspill og relasjoner.

Siden vi påvirker hverandre og er avhengige av hverandre i samspill er det av stor betydning hva slags menneskesyn vi har og hvordan vi tenker om hverandre. I systemisk praksis har vi sammen et ansvar for å legge til rette for samarbeid med den andre, i dette ligger det også en tro på den andres ressurser til å kunne ta i bruk det hjelperen tilbyr (Frøyland, 2017). I min studie vil det dog komme frem at *konteksten* for samtalen kan gjøre samarbeidet krevende. Selv om barnevernsarbeideren har de beste intensjoner om å se ressursene hos foreldre der det er bekymring for vold, har ikke disse foreldrene *valgt* å komme til barnevernstjenesten. Dermed gjør konteksten for samtalen samarbeidet krevende.

Diskurser

Diskurser er de rådende idèene vi har i et samfunn som er med på å si noe om hva som skal gjelde som sant eller riktig i en gitt kontekst eller kultur (Thomassen, 2006). Diskurser dannes og endres i samspill, og vi kan derfor kalle diskurs for en kollektiv forståelsesramme.

Diskurser er rettesnorer for hvordan vi kan og bør tenke, og dette gjør at vi kan tenke innenfor eller utenfor en diskursiv ramme. Ut fra ulike diskursive rammer kan vi forstå et fenomen på ulike måter (Johannessen, Rafoss, & Rasmussen, 2019). En diskurs finnes i en gitt kontekst og er avhengig av denne konteksten. Gjennom vår praksis og våre utsagn sier diskursen noe om hvordan vi oppfatter vår virkelighet og hvilke regler som er gjeldende i samfunnet vi er en del av. Diskurser sier noe om hvordan vi skal oppføre oss og hvordan vi skal forholde oss til hverandre og til fenomener i livet (Neumann, 2021).

Diskurser er eksisterende, altså noe vi har utviklet over tid og blitt til «sannheter». Diskurser er med på å si noe om hvordan virkeligheten *er* og vil dermed ha betydning for hvem vi er og hvordan vi kan være i relasjon til hverandre og til verden. Man kan si at diskurser har en sirkelvirkning der måten vi ser noe på har innvirkning på hvordan vi forholder oss til den og hvordan vi forholder oss til den har innvirkning på hvordan vi ser på det. Diskursene får konsekvenser fordi det påvirker hvordan vi handler (Johannessen mfl, 2019). I samtaler om vold er det mange rådende diskurser barnevernsarbeidere (og voldsutøvere) er en del av. En av diskursene jeg vil komme tilbake til flere ganger er risikodiskursen. Den handler om at barnevernet jobber ut fra risikoen om vold og dermed beskyttelse av barnet, fordi det har kommet bekymring om vold. Hovedvekten i arbeidet er å forebygge vold. Fokuset på risikoen kan svekke et ressursfokus, som fremmer tillit og dermed samarbeid (Feyling & Øfsti, 2023). Diskurser vil være med på å påvirke hvordan man for eksempel kan snakke om og forholde seg til situasjonen.

Systemisk narrativ teori

Narrativer er fortellinger vi har om oss selv. Gjennom narrativer danner vi mening til våre opplevelser og erfaring, og det hjelper oss å skape sammenhenger slik at vi forstår livene våre. Narrativer skapes og deles mellom mennesker (Anderson, 2003), og de kan endres etter hvert som vi får nye erfaringer, på denne måten er ikke narrativer statiske, men stadig i bevegelse. Gjennom narrativer kan man rokke ved idèen om menneskets iboende egenskaper, og utforske alternative «sannheter» (Lorås & Ness, 2019).

Historier har alltid en struktur bestående av en begynnelse, en midtdel og en slutt og vil være en begrenset og utvalgt del av noe. Slik vil et narrativ punktuere eller ha fokus på en

del av en større helhet. Hvilke narrativer vi forteller, altså hvilke historier vi velger ut fremfor andre, er ikke nøytrale, men nøye valgt ut (dog er ikke denne utvelgelsen nødvendigvis bevisst). Utfra hvilke narrativer vi forteller skaper vi ulike bilder av for eksempel et liv. Hadde vi valgt å fortelle andre historier ville bildet på det samme livet sett annerledes ut. Vi kan si at narrative fortellinger er strukturering av kontekst som gir mening (Thomassen, 2006; Jensen, 2007).

Makt

Diskursene på et sosialkontor (eller i denne konteksten et barnevernskontor) vil fungere som maktmekanismer. Hvilke problemstillinger som skal belyses, hvordan man samtaler og byråkratiske strukturer som dokumentasjon påvirker hvordan vi vurderer problemene vi skal løse. Disse elementene vil legge føringer for det vi anser å være «kunnskap om klienten» (Thomassen, 2006), og dermed hva slags arbeid som må utføres i forhold til den enkelte klienten. Rammer og føringer kontoret må forholde seg til er en del av diskursen om «institusjonell makt» og kan, gjennom sine strukturer, marginalisere klientene. I møte med disse strukturene og diskursene kan klientene kjenne på maktesløshet ved å ikke ha noen opplevd medvirkning (Thomassen, 2006). I barnevernkonteksten vil det asymmetriske forholdet mellom klient og barnevernsarbeider ofte oppleves problematisk for begge parter, og det er ikke sjelden klienter kan kjenne på både avmakt og manglende kunnskap (Jensen & Ulleberg, 2019; Lorås & Ness, 2019)

Innen voldsfeltet vil jeg også trekke frem makt som et sentralt aspekt. Isdal (2018) skriver at vold er makt ved at den opprettholder eller oppnår makt. Vold skjer ofte fra den med mer makt mot den med mindre, eller mellom to likeverdige for å skape en hierarkisk forskjell. Vold er også makt ved at den har en effekt på voldsofferet, gjennom avmakten og angsten offeret kjenner (Isdal, 2018). I neste kapittel vil jeg gå mer inn på hvordan jeg definerer vold og voldens funksjon.

2.2 Teoretiske perspektiver på vold i nære relasjoner

Vold i nære relasjoner er et relativt nytt begrep. Som nevnt over økte fokuset på vold i familier da kvinnebevegelsen på 70-tallet jobbet for å synliggjøre fenomenet. Arbeid mot

vold i nære relasjoner gikk dermed fra nærmest å være frivillig arbeid til å bli både et politisk og offentlig anliggende utover i 90-årene. De første Krisesentrene ble etablert i 1978, men det var først i 2010 det ble et lovpålagt tilbud. I 2004 ble det første Barnehuset etablert (Lillevik mfl, 2019). Barnehuset legger til rette for politiavhør av barn på en skånsom måte. I dag er det 11 barnehus i Norge (barnehus, u.d.), og det arbeides med barnehus «satellitter» som skal gjøre reiseveien kortere for barn som skal avhøres av politiet. I 1987 ble det første ATV (Alternativ til Vold) etablert. Dette var i utgangspunktet et sted der menn som utøver vold mot kvinner kunne få hjelp (Isdal, 2018). I dag har ATV også tilbud rettet mot voldsoffer og pårørende, samt kvinner og ungdommer som utøver vold (Vold, u.d.).

Vold kan defineres på mange måter. Per Isdal definerer vold slik:

“Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutter å gjøre noe den vil” (Isdal, 2018, s. 7).

Denne definisjonen på vold er vid og skaper rom for tolkning. Det sentrale i Isdals definisjon er hvordan volden defineres av den som blir utsatt for volden, fremfor at det er en villet handling å utøve vold. Samtidig blir en av utfordringene med denne definisjonen at det skjønnsvurderes i hvert enkelt tilfelle om det kan ha opplevdes som vold eller ei for offer eller vitne. Jeg ønsker å påpeke at vold, slik jeg skriver om det i min studie, kan være alle former for vold. For eksempel fysisk, psykisk, sosial, økonomisk, latent, materiell og seksuell – for å nevne noen.

En voldsutøver er en person som utøver voldelige handlinger overfor en annen. Det er mange grunner for at noen utøver vold. Ifølge Isdal (2018) kan man alltid se vold som et resultat av avmakt, og at makt er avmaktens medisin. En kan leve i faktisk avmakt, altså at man er i en livssituasjon eller at samfunnet begrenser ens handlingsrom og selvivaretagelse, eller en kan ha biologiske begrensninger som gir opplevelsen av avmakt. Vi føler avmakt når vi ikke ser noen mulighet eller løsning på en situasjon, eller at mennesker virker mer truende og har mer makt enn de faktisk har. Man kan også kjenne avmakt ved vansker med å forstå egne eller andres følelser, eller ved ikke å klare å uttrykke dem (Isdal, 2018). For å få bukt med den vonde avmaktsfølelsen kan bruk av makt og vold være en løsning. Vold kan derfor

være motivert av vonde opplevelser eller følelser, minner om hendelser fra barndom eller tidligere i livet.

I arbeid med voldssaker skriver Dallos og Vetere (2022) at de leter etter primærfølelsene for tilknytning som skam, skuffelse, sorg og redsel, og at disse ofte er begravd eller fortrent og får uttrykk i sinne i stedet. Bowlby sier at protestsinne er et sinne der man roper etter å bli sett og validert, dette er et sinne som bygger på håp om endring, men kan bli mottatt på en helt annen måte da personene rundt ikke ser hva som ligger bak sinnet. Mislykkes man med kontakten kan man gå inn i sinne av fortvilelse der man for eksempel skjeller ut sine kjære, eller utøver vold, i desperasjon etter kontakt. Ikke overraskende får disse kontaktmekanismene et annet utfall enn ønsket fra familiemedlemmer (Dallos & Vetere, 2022).

Å bli utsatt for vold kan få store konsekvenser, både for den som blir direkte utsatt og den som er vitne til at for eksempel en forelder utsetter et familiemedlem for vold. Jeg vil kort nevne noen av konsekvensene her, men velger å ikke gå dypere inn i det da dette er et stort felt å gå inn i, samt at oppgaven handler om barnevernsarbeiderens utfordringer i samtale med voldsutøver. Jeg tenker likevel det er viktig å si noe om konsekvensene det kan ha å bli utsatt da de utsatte er mye av grunnen for at barnevernsarbeideren i det hele tatt jobber med dette. Å bli utsatt for vold kan føre til fysisk skade synlig på kropp eller indre fysiske plager. Vold kan gi konsekvenser for kognitiv utvikling, sosial fungering (for eksempel tilknytning til andre) og psykisk helse (PTSD, depresjoner og angst, for å nevne noen). Å bli utsatt eller å være vitne til vold kan også gi konsekvenser som søvnvansker, vedvarende stress, nedsatt selvbilde eller selvskading (Heltne & Steinsvåg, 2017).

I sitt kapittel om veiledning i voldssaker skriver Vetere (2017) om den systemiske måten å jobbe i voldssaker på. Der skriver hun først og fremst om viktigheten av sikkerhet som tema gjennom hele perioden hjelpetjenesten og familien har kontakt. Videre skriver hun at sosialarbeideren ikke vet hele bildet av en historie og vil søke å utvide kunnskapen om en situasjon, også ved å få fram de usagte detaljene. Samtidig må hjelperen utforske egne foretrukne teorier eller idèer man liker å jobbe ut fra like mye som hjelperen må utforske hvilke man ikke foretrekker, da dette kan ha betydning for sikkerhetsarbeidet og hvordan man evner å se kompleksiteten i saken.

2.2.1 Barnevernets oppgave i forhold til vold

Barnevernsloven legger føringer for hvordan barnevernstjenesten jobber. Barnevernsloven første paragraf sier at: «Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid» (Stette, 2022, s. 10). Videre sier loven at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn og at avgjørelser må tas etter konkrete vurderinger. Hensynet til barnets beste skal alltid vektlegges i saker der barn er berørt. Dette handler blant annet om å ha kunnskap om barnet, barnets situasjon og behov. Vurderingen om barnets beste skal være forankret i forskning og faglitteratur særlig innenfor temaene kunnskap om barn og barns rettigheter (Utdanningsdirektoratet, 2017)

Det er tre hovedprinsipp barnevernstjenesten jobber ut fra. Prinsippet om barnets beste er grunnleggende i barnevernets arbeid, og vil være det viktigste. Videre ser de på prinsippene om mildeste inngripen i familien og det biologiske prinsipp som hjelpeprinsipp i den forstand at de kan bistå i tolkningen av prinsippet om barnets beste (Netland, 2020).

Siden vold er både ulovlig og potensielt svært skadelig er barnevernstjenesten ofte i kontakt med barnevern- og helsenemnda og politi i voldssaker (Heltne & Steinsvåg, 2017).

Barnevernstjenestens viktigste ressurs er de ansatte, deres kompetanse og erfaring (Stette, 2022), det er derfor svært viktig hvilken kompetanse de ansatte har, samt hvordan det blir lagt til rette for at de ansatte kan få støtte og ta gode avgjørelser i jobben sin. I voldssaker må barnevernstjenesten balansere mellom forebygging, beskyttelse, makt og samarbeid, dette kan føre til store dilemmaer for barnevernsarbeiderne (Feyling & Øfsti, 2023).

Tidligere kunne barneverntjenesten bli kritisert for å være et vern for foreldre, men i dag er det mange indikatorer som peker mot at vi havner i motsatt fallgruve og at fokuset på barnets beste står så sterkt at barnet blir kontekstløst og eksisterer uavhengig av foreldrene (Aadnanes & Syrstad, 2021). På en annen side kan barnevernets frykt for å skyve familier fra seg gå på bekostning av behovet barnet har for beskyttelse (Kjær & Mossige, 2013).

Schibbye (2009) skriver at barnet utvikler optimal tilknytning og avgrensning til sine foreldre. Men tross sin psykiske kraft, blir barnet ofte den tapende part når det kommer til tilknytning til foreldrene da barnet i stor grad må justere egne behov for å tilpasse seg familiens, og for

å unngå uhensiktsmessige konsekvenser og mønstre. Slik ofrer barnet sin avgrensning for å bevare selvaktelsen (for både seg selv og for foreldrene) og for å bevare relasjonen med foreldrene.

2.3 Hvordan volden påvirker hjelperen

I arbeid med mennesker er empati et viktig verktøy, men empati kan også gjøre hjelperen sårbar og gjøre risikoen større for å internalisere opplevelsene klienten har (Heltne & Steinsvåg, 2017; Conrad & Kellar-Guenther, 2006). Å leve seg inn i hvordan andre har det både følelsesmessig og hvordan de opplever egen rolle i eget liv er en styrke i hjelpearbeid, og er kanskje en viktig grunn for til og med å velge å jobbe med å hjelpe andre (Eide & Eide, 2007). Barnevernsarbeidere hører historier om vold og overgrep daglig på jobb, og ønsker å hjelpe familiene til å få det bedre. I arbeidet med å undersøke og hjelpe disse familiene som har det vanskelig vil det være naturlig at hjelperen også reagerer på historiene som fortelles. Reaksjonene er ofte kroppslige reaksjoner som spenninger, stress og uro, og det kan være tankespinn, søvnløshet og bekymringer. Noen kan visualisere hendelser de har blitt fortalt igjen og igjen, og andre kan bli redd for å utøve visse oppgaver i jobben eller stadig å være «på vakt». Man kan bli mer fokusert på fare og det som kan gå galt fremfor å se løsninger og muligheter. En annen reaksjon kan være unngåelse ved for eksempel å miste interessen for sosialt kollegieskap eller trekke seg unna andre på jobb og privat, - samt likegyldighet til ting man tidligere var nysgjerrig på. Mange av de ovennevnte reaksjonene vil være normale reaksjoner på andres opplevde smerte (Heltne & Steinsvåg, 2017).

Problemet er ikke at man reagerer på andres historier, men når det blir for mye av det belastende og dette går utover hvordan man har det i eget liv. I «Smittet av vold» skriver Isdal om hvordan vi kan bli påvirket av å jobbe med vold. Han skriver blant annet at når vi opplever noe flere ganger venner vi oss etter hvert til det, det er slik vi lærer, dette er hensiktsmessig inntil vi venner oss så mye til krevende situasjoner at vi stenger ute egne følelser og slutter å føle (Isdal, 2020). Hvordan arbeidsplassen legger til rette ved lederstøtte og gode rutiner har mye å si for hvordan jobben oppleves, men det er våre egne forventninger og idealer til eget arbeid som er av størst betydning. Får man ikke til å utføre jobben slik man ønsker kan dette føre til selvforakt, frustrasjon og en følelse av å ikke mestre

jobben man er satt til å gjøre. Lang tid med store belastninger i jobben kan føre til at man mister faglige perspektiver på jobben og gjør dårligere vurderinger. På sikt kan slike reaksjoner føre til fysiske og psykiske plager, og det kan gå utover egen familie, parforhold og relasjoner (Bang, 2020).

Mening med volden

En av kanskje hovedgrunnene til at barnevernsarbeidere klarer å stå i jobben er at jobben er meningsfull. Det gir mening å skulle hjelpe, og tanken på at familier – og i hovedsak barn – kan få det bedre, gir mening til å fortsette arbeidet (Heltne & Steinsvåg, 2017). Utfordringen oppstår når barnevernsarbeideren - som har som jobb å hjelpe barn som blir utsatt for vold eller overgrep av sine omsorgspersoner - ikke får til å hjelpe barnet. Eller når forsøk på hjelp til og med gjør det verre for barnet. Dette kan gi hjelperen en sterk følelse av avmakt og fortvilelse.

Vi ønsker gjerne å forstå hvorfor andre gjør som de gjør, og det kan vi få til ved å undersøke hvilken mening handlingene deres har for dem som utøver dem (Johannessen mfl, 2019). Hvilken mening vi legger i fenomener har innvirkning på hvordan vi handler. I samsvar med sosialkonstruksjonismen har ikke fenomener i verden en bestemt mening fra naturens side. Mening skapes, opprettholdes og endres av mennesker. Hvilken mening noe har kan være forskjellig fra person til person og ulike kulturer. Men mening kan være *tatt for gitt* fordi vi for eksempel er vokst opp med et sett regler eller rutiner man ikke har reflektert over. Mening er nært knyttet til forståelse, noe som kan være hensiktsmessig å tilegne seg i samtale med andre. Ifølge Isdal (2018) er det ikke noe som heter blind vold. Vold kommer alltid som en reaksjon på noe, enten det er et minne, en følelse eller en situasjon. Med dette som utgangspunkt vil det for barnevernsarbeideren være nyttig å se meningen med den utøvde volden.

Jobbe med benektning

En ganske vanlig måte å møte beskyldninger for å ha utøvd vold på, er å benekte at det har forekommet. Å benekte bruk av vold kan vi forstå på mange måter, og jeg vil her nevne noen. Som nevnt kan vi forstå vold som et resultat av avmakt og mangel på kontroll og oversikt over eget liv. Sett i lys av dette kan vi forstå benektning av vold som et middel for å

bevare integritet eller selvværd (Isdal, 2020). Slik jeg ser det er det dermed en ganske naturlig respons å benekte noe man har vært «nødt» til å gjøre (voldelig handling) for å bevare kontroll. Andre grunner til å benekte kan være redsel for å bli straffeforfulgt, skam og selvforakt – samt at det kan oppleves stigmatiserende å «innrømme» at man er en voldsutøver.

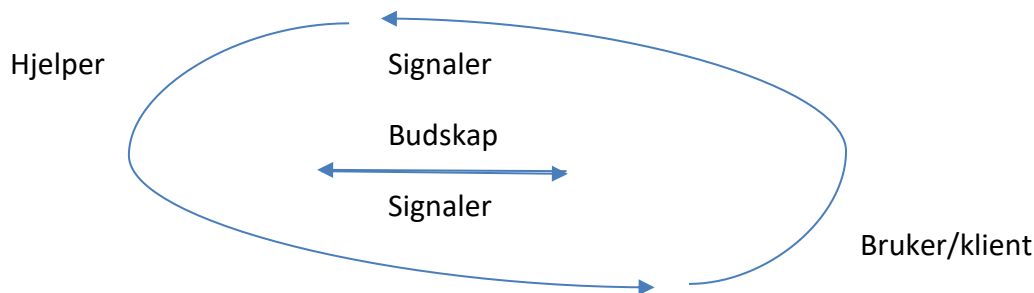
Opplevs det umulig å benekte volden, kan forsøk på å bagatellisere volden være en løsning, ved for eksempel å underrapportere hyppighet eller alvorlighetsgrad (Heltne & Steinsvåg, 2017). Jeg mener det er viktig å ha en forståelse for hvorfor noen «velger» å benekte vold for å kunne diskutere hvordan det er å jobbe med benektning på en meningsfull måte. Barnevernstjenesten representerer også en slags makt som kan føre til motstand. Behovet forelderen som er mistenkt for voldsutøvelse har for å beholde makten eller kontrollen kan dermed øke. Forelderen kan i tillegg være redd for endringer, redd for å miste barnet, eller være usikker på hva som vil skje fremover fordi hen ikke vet hva hen vil få tilbud om (Solem & Hansen, 2018).

I møte mellom barnevernsarbeider og foreldre som benekter å ha utøvd vold, vil det være naturlig at det oppstår konflikter og utfordringer for samarbeid. Ser vi på konflikt og utfordringer som noe som er statisk og konserverende, noe vi egentlig ikke ønsker å forholde oss til (motpolen til harmoni) kan vi som hjelpere selv ønske å overse, benekte, utsette eller bagatellisere konfliktene (Skau, 2007). Ser vi derimot på konflikt som noe dynamisk og endringsfremmende vil møtet med konflikt være mer utforskende, fleksibelt og åpent. Med et slikt syn på konflikt vil konflikt være en naturlig del av endring og utvikling. Men mengden konflikt er avgjørende; for mye konflikt kan føre til kaos (Skau, 2007).

Konflikten jeg her tenker på er den mellom barnevernsarbeideren og forelderen, når disse ikke kommer til enighet eller har problemer med å snakke om det samme.

Barnevernsarbeideren vil naturlig nok ønske en forandring, ikke bare i familien der det utøves vold, men også i samtalen mellom forelderen og barnevernsarbeideren. Det kan oppleves krevende å stå i konflikten, men fordelen er at nå er konflikten satt på kartet og kan ikke overses lenger. I arbeid med familier der det er bekymring for vold er det viktig å kunne snakke om volden for på den måten å endre voldelig atferd (Middelborg & Samoilow, 2014).

Eide og Eide (2007) skriver om prosessuell modell for hjelpende kommunikasjon, som innebærer at det er to prosesser som foregår i en samtale samtidig. Den ene prosessen er det som blir verbalt uttrykt. Det verbale vil ofte følge turtakingsprinsippet der én sier noe, den andre responderer, den første sier noe igjen osv. Mens den andre prosessen handler om det nonverbale som skjer i samtalen. Det kan være kroppsspråk, mimikk, sukk mm. Disse reaksjonene akkompagnerer samtalen og tilfører stemninger og følelser.

Det kan være mye som er følelsesmessig ladet i en samtale, og det kan være vanskelig å oppdage, både for oss selv og samtalepartner (Eide & Eide, 2007, s. 85). Kanskje uttrykker vi noe verbalt som blir mottatt på en annen måte enn intensjonen var fordi ansiktsuttrykket sa noe annet? I samtaler der bekymring om vold er temaet, kan denne modellen være nyttig for å forstå hvordan benektning og motstand kan oppleves så utfordrende.

Sikkerhetsarbeid ved voldssaker

I samtaler om voldsbekymringer er det viktig at barnevernsarbeider har fokus på sikkerhet. Dette kan være å lage en sikkerhetsplan for både voldsutøver, offer og vitne. For videre lesning om dette vil jeg henvise til for eksempel (Heltne & Steinsvåg, 2017; Middelborg & Samoilow, 2014). Klemetsrudmodellen er en utbredt metode i voldssaker. Modellen har klare føringer for hvordan man kan jobbe med sikkerheten i voldssaker. Elementer av den blir ofte brukt selv om ikke hele modellen følges. For ytterligere lesning anbefaler jeg (Gaathje, Diesen, & Arnesen, 2017). For barnevernsarbeideren vil sikkerhetsarbeidet i familien være viktig fordi det handler om at man da kan jobbe med endringsarbeid i familien samtidig som man kan føle seg trygg på at familien blir ivaretatt. Videre vil sikkerheten til barnevernsansatte, både de fysiske rammene på kontoret og hvordan barnevernsarbeideren opplever det å være i samtalen, være av stor betydning (Heltne & Steinsvåg, 2017). Jeg velger å ikke gå mer inn på arbeidet med sikkerheten, da jeg ønsker å ha fokus på det relasjonelle i samtalene.

3 Metode

I metodekapittelet vil jeg først si noe om valg av analysemetode, metodeteorien som ligger til grunn for min analyse og om kvalitativ metode. Deretter vil jeg vise hvordan jeg har gått frem da jeg utførte analysen.

3.1 IPA

IPA står for Interpretative phenomenological analysis og er en kvalitativ metode som først ble nevnt i en publikasjon av Jonathan Smith i 1996 (Smith, Flowers, & Larkin, 2022, s. 4). Metoden blir benyttet innen psykologi, helse og sosialfag. Selv om metoden er relativt ny, bygger den på prinsipper innen hermeneutikk og fenomenologi. Hermeneutikken kommer til uttrykk ved at man innen IPA er opptatt av hvordan forskeren leser, forstår og re-leser materialet når man da har tilegnet seg ny kunnskap. Smith skriver at man kan si at en IPA forsker er involvert i dobbel hermeneutikk siden forskeren forsøker å gi mening til det informanten prøver å gi mening til (Smith mfl, 2022, s. 3). Fenomenologien kommer til uttrykk ved at forskeren er opptatt av å forstå menneskets subjektive erfaring og bevissthet (Malterud, 2017). IPA er interpretativ ved at forskerens stemme aktiv synes i analysen (Smith mfl, 2022). Hovedprinsippet innen IPA er å undersøke hvordan mennesker lager mening og hvordan de forstår et spesielt fenomen eller en spesiell hendelse i livene sine. Metoden er utviklet av Jonathan A. Smith, Paul Flowers og Michael Larkin

Studien er inspirert av IPA, det vil si at jeg har brukt IPA som mal for hvordan jeg har utført analysen. IPA er en 7 trinns analysemodell som i hovedsak utforsker hvordan informantene opplever og forstår et fenomen i deres liv, og som deretter blir tolket av forskeren (Smith mfl, 2022). Før jeg gjorde intervjuene trodde jeg at jeg ville velge diskursanalyse, men da jeg transkriberte intervjuene så veilederen min og jeg at materialet mitt ga mer stoff til en IPA studie. Samtidig var det å utforske informantenes subjektive opplevelse og hvordan de (og jeg) lagde mening til opplevelsene deres, det jeg var mest nysgjerrig på å utforske.

3.2 Fenomenologi, hermeneutikk og forforståelse

Fenomenologi er et vitenskapssyn som har hatt stor innflytelse på mange humanistiske fagområder. Fenomenologi betyr vitenskap om fenomener (Collin & Kjøppe, 2015). Den tar utgangspunkt i den subjektive opplevelsen (Thagaard, 2013). I fenomenologien utforsker man hvordan noe oppleves for den enkelte og hvordan vi forstår verdenen vi lever i (Smith mfl, 2022). Merleau-Ponty snakker om et væren-i-verden, altså at vår eksistens i verden er grunnleggende og selvfølgelig. Ved å virkelig kunne se og oppdage hva som foregår i verden (eller et gitt fenomen) kreves en viss distanse for virkelig å få øye på det man skal utforske (Collin & Kjøppe, 2015). Fenomenologiske undersøkelser vektlegger hvordan et fenomen subjektivt oppleves og erfares. Hvordan vi forstår fenomen rundt oss henger sammen med tidligere erfaringer og hvordan fenomenene gir mening for den enkelte (Thomassen, 2006). En forsker som undersøker et fenomen, vil ha oppmerksomheten på noe og være opptatt av sammenhengen mellom det fenomenet og et subjekts (i mitt tilfelle informantenes) tanker eller forståelse av det. En vil vekk fra det man tar for gitt, og er ute etter å undersøke hvilken mening fenomenet har for subjektet (Smith mfl, 2022). Fenomenologi er kritisk refleksjon og problematiserer, den tar ikke noe for gitt og er bestandig i bevegelse (Collin & Kjøppe, 2015).

Hermeneutikk handler om hvordan vi tolker og forstår noe. En sentral person innen hermeneutikkens utvikling og forståelse er Hans-Georg Gadamer (1900-2002). Gadamer argumenterte for at hermeneutikk ikke er en metode i seg selv, men at det ligger dypere enn en metode. Å lese en tekst handler om å utforske meningsrommet i teksten. Som leser kan man ikke vite om man forstår teksten slik den var *ment*, heller ikke om teksten er «sann». Men man kan gjennom meningene og sannhetene man selv danner seg ved å lese en tekst, få opplevelsen av at man forstår det som blir skrevet (Gadamer, 2010). Hermeneutikk handler om å forstå og å fortolke det man opplever. Å *forstå* i betydningen av en diskurs eller tekst, å *fortolke* i betydning av fortolkerens antakelser og hensikter. Det vil ikke være mulig (eller hensiktsmessig) å lete etter eller å finne en objektiv sannhet, ettersom hermeneutikk handler om å fortolke (Anderson, 2003). Fortolkningen vil være subjektiv og dermed ulik utfra hvem som fortolker. På den måten vil aldri to mennesker forstå og fortolke noe på helt samme måte (Anderson, 2003). Gadamers oppfatning av hermeneutikk var en kritikk til filosof Descartes tanke om at man skulle kvitte seg med alle oppfatninger og

forforståelser man har om noe for så å se det med helt nye øyne. Descartes ville på denne måten gi vitenskapen et sikkert grunnlag og et nytt utgangspunkt, fordi man fjernet tidligere oppfatninger. Om man ikke helt kunne kvitte seg med tidligere forståelser skulle man i hvert fall tvile på dem. For Gadamer ble ikke bare tanken om å kvitte seg med forforståelser gal, men at man skulle *prøve* å gjøre det. Gadamer uttrykker at forståelsen vi har om noe henger dypt forankret i vår kultur og i historien, og at vi ikke kan kvitte oss med den. «Ingen forståelse kan starte fra scratch» (Krogh, 2014, s. 49). Vi kan ikke forstå noe uten at vi tar i betraktning våre referanser som er dannet gjennom vår tid og kultur. Gadamer så på våre fordommer og forforståelser som noe positivt som ga oss grunnlag for vår forståelse.

Gjennom den hermeneutiske sirkelen kan man illustrere sammenhengen mellom fordommer og forståelse. Sirkelen sier noe om hvordan for eksempel en tekst blir lest av leseren (som har sine fordommer), da oppstår det noe mellom leseren og teksten – nemlig at leseren får ny innsikt gjennom teksten – noe som igjen gir leseren ny eller utdypet forståelse av teksten. Prøver vi å stille oss på bar bakke, vil aldri denne sirkelen av fordommer og ny forståelse oppstå (Krogh, 2014). Gergen og Gergen (2014) ser på det som en «uendelighetsspiral» der hvert svar danner utgangspunkt for et nytt spørsmål. I min oppgave studerer jeg informantenes dilemmaer og tanker i samtaler med foreldre ved mistanke om vold. Informantenes fordommer og forforståelse vil være med på å prege samtalene, på samme måte vil min kunnskap om temaet og holdning til informantene og hvordan vi snakker og skriver om vold, kunne være førende for hvordan jeg punktuierer og skriver min oppgave.

3.3 Kvalitativ metode

Kvalitativ metode er en gruppe metoder som har til felles at de, på bakgrunn av noen utvalgte teorier, fortolker tekstdata for å få ny kunnskap om et område. Målet i metodene er å utforske meningsinnholdet i et fenomen på den måten deltakerne i den sosiale og kulturelle konteksten opplever det. Hvordan forskeren fortolker materialet er en viktig del av kvalitative metoder (Thagaard, 2013). Med kvalitativ metode kan vi undersøke fenomener gjennom å beskrive, analysere og fortolke dem. Kvalitative metoder kan bidra til å få frem nyanser og subjektive erfaringer som tanker, holdninger, forventninger, meninger og

erfaringer. Innen fagfelt som handler om mellommenneskelige relasjoner er kvalitative metoder særlig godt egnet da den passer godt til å utforske menneskelig samhandling og erfaringer (Malterud, 2017). Malterud skriver at kvalitative metoder kanskje er mer opptatt av å finne nye spørsmål enn gamle svar, og at en av styrkene til kvalitativ metode er at metodene legger vekt på åpne spørsmål. Vi kan derfor få svar som danner grunnlag for nye spørsmål og kanskje bidra til fornyet forståelse av hvilke hypoteser vi kan lage oss (Malterud, 2017). Innen kvalitative metoder er forskeren selv en vesentlig brikke. Forskeren må være bevisst sin påvirkning på studiet, både i form av sine bakgrunnskunnskaper og egne erfaringer, sine subjektive fortolkninger og sin effekt på intervjuobjektene i form av hvem man er og hvordan man fremstiller seg (Kvale, 2015). Selv om man skal etterstrebe muligheten for replikasjon (Fekjær, 2013), er det naturlig at to forskere vil få ulike resultat som følge av bruk av kvalitativ metode (Malterud, 2017). Jeg ønsker å være bevisst mine forforståelser for å kunne se med et videre blikk hva informantene formidler. Samtidig er jeg klar over at jeg ikke kan legge bort mine holdninger, erfaring og forståelse, men vil etterstrebe å være åpen for nye tanker og idèer som kan bidra til at jeg kan oppdage noe nytt eller noe jeg ikke var forberedt på å finne.

3.3.1 Kvalitative intervju

Et intervju er utveksling av synspunkter mellom to personer som samtaler om et tema. Målet med kvalitative intervju er å få innsikt i informantens verden gjennom å stille spørsmål (Kvale, 2015). Ved kvalitative intervju vil jeg kunne belyse ulike perspektiv informantene har på problemstillingen (Malterud, 2017). Jeg har valgt å ha et lite antall informanter (fire stykker) og håpet ved dette å kunne få gode beskrivelser på deres praksis samtidig som det kan gi mulighet for å få frem ulike holdninger og tanker (Kvale, 2015). I min studie har jeg vært særlig interessert i barnevernsarbeiderne sine dilemmaer, opplevelser og paradokser (Malterud, 2017), og håpet at de ville svare ut fra det *problematiske* fremfor å skulle fortelle om det som kunne oppleves som «riktig», i og med at informantene gjennom studier og erfaring har tilegnet seg en del kunnskap om hvordan man ideelt sett skal være i slike samtaler. Etersom jeg selv jobber i barneverntjenesten (dog i en annen rolle enn mine informanter) har jeg innsikt i informantenes arbeidsrutine og hvilke dilemmaer de kan stå ovenfor. Denne forkunnskapen har både vært til hjelp fordi jeg kunne gå ganske «rett på

sak» i intervjuene, men det har også skapt utfordringer da mine egne tanker og holdninger kunne påvirke intervjuene (Thagaard, 2013).

3.3.2 Utvikling av intervjuguide

I min intervjuguide valgte jeg en delvis strukturert form der temaene er bestemt på forhånd, men rekkefølgen og den konkrete ordlyden på spørsmålene varierte fra intervju til intervju. På denne måten kunne jeg følge det informantene var opptatt av samtidig som jeg kunne utforske det jeg var nysgjerrig på med tanke på problemstillingen (Thagaard, 2013).

3.3.3 Utvalg, rekruttering og presentasjon av informantene

For å rekruttere informanter sendte jeg mail til barneverntjenester som er lokalisert innen en times kjøretid fra der jeg jobber. I tillegg til å sende direkte til ledelsen i de ulike tjenestene, brukte jeg kontakter jeg har fra tidligere arbeidsplasser, studier eller venner, for å viderefremme invitasjonen til å delta i studiet. Etter å ha sendt ut et utkast av informasjonsskriv og ikke fått svar, endret jeg informasjonsskrivet til å likne mer på en invitasjon. Da fikk jeg, ved hjelp av en venn, tak i 5 interesserte, der 4 var aktuelle.

Informantene er barnevernskonsulenter som jobber i undersøkelsesteam og fosterhjemsteam i ulike barneverntjenester på Østlandet. I utgangspunktet søkte jeg etter barnevernskonsulenter i undersøkelsesteam, men en av informantene med lang erfaring har hovedsakelig jobbet i fosterhjemsteam. Jeg valgte likevel å ha henne med da hun belyser litt andre aspekter ved voldsarbeidet og dette var spennende og relevant for min studie.

Informantene i studien:

Jeg velger å kalle informantene Gul, Blå, Grønn og Rosa. Det er 3 kvinner og 1 mann der alle jobber daglig med voldsaker i barneverntjenesten. Grønn jobber i fosterhjemsteam der arbeidsoppgavene er å følge opp barn som har blitt plassert utenfor hjemmet, de andre informantene jobber i undersøkelsesteam der de har som oppgave å undersøke bekymringsmeldinger og sette i gang tiltak. I utgangspunktet ønsket jeg at alle skulle jobbe i undersøkelsesteam, men med Grønn sin lange erfaring og interesse for feltet valgte jeg å ha hennes stemme med i studien. I tillegg med at Grønn stort sett har blitt godt kjent med både

barn og foreldre når voldsmeldinger kommer inn, synes jeg hun hadde mange interessante opplevelser og refleksjoner som var utvidende for studien. Alle informantene har mellom 5 og 16 års erfaring i barneverntjenesten.

3.3.4 Gjennomføring av intervjuene

Jeg gjennomførte et pilotintervju med en kollega noen uker før jeg begynte intervjuene. Dette var hovedsakelig for å prøve hvordan det var for meg selv å stille spørsmål til en kvalitativ studie og ikke til en veilednings- eller terapisaftale, og for å teste om intervjuguiden fungerte slik jeg ønsket. Etter pilotintervjuet hørte jeg gjennom intervjuet og transkriberte det. Jeg gjorde noen små justeringer i intervjuguiden før jeg begynte intervjuene med informantene.

Intervjuene ble gjennomført på litt over en uke, dette førte til at jeg opplevde å få mengdetrening og at måten jeg stilte spørsmål på kanskje endret seg noe fra første intervju til det siste, uten at temaene i intervjuguiden ble endret. Sett i ettertid ville jeg gjerne hatt denne øvelsen før jeg begynte studien.

Intervjuene ble holdt på informantenes arbeidsplass, hjemme hos dem og et intervju ble holdt hjemme hos meg. Jeg benyttet to opptakere for å være sikker på å få med alt som ble sagt. Intervjuene varte mellom 55 og 80 minutter.

3.3.5 Transkribering av intervjuene

Jeg gjorde transkriberingen etter hvert som jeg holdt intervjuene, og var ferdig med all transkribering 10 dager etter siste intervju. Jeg transkriberte mens jeg hørte intervjuet på «slow play» for å slippe å spole så mye tilbake, og valgte derfor å høre alle intervjuene i vanlig tempo etterpå mens jeg leste transkriberingen.

3.3.6 Stegene i analysen

Under vil jeg forklare hvordan jeg utførte analysen i analysens 7 steg. Jeg skriver at jeg er *inspirert* av IPA fordi jeg var nødt til å ta noen valg for bedre å kunne svare på problemstillingen. Jeg kan heller ikke påberope meg å være helt tro til metoden, da jeg ble

noe styrt av egne erfaringer og tidligere kunnskap jeg selv besitter, samt at jeg lagde meg hypoteser underveis i intervjuprosessen, noe som hadde innvirkning på hvordan jeg stilte spørsmål i senere intervjuer. Det er mulig jeg litt tidlig laget meg noen kategorier jeg lette etter, fremfor å legge forforståelsene til side (Smith mfl, 2022). Jeg brukte den samme intervjuguiden, men som uerfaren forsker lot jeg meg påvirke og inspirere av det informantene var opptatt av. Dette tror jeg gjorde at de første og siste intervjuene ble noe ulike.

Steg 1: Lese og re-lese

Første steg i IPA er å lese og lese om igjen transkripsjonene. Jeg hørte første gang intervjuene da jeg transkriberte dem. Jeg transkriberte med «slow play» for å få ned de korrekte ordene, deretter hørte jeg intervjuene på nytt i vanlig tempo mens jeg leste transkripsjonene, dette gjorde at jeg fikk nærmere forhold til informantene og det de fortalte. Samt at jeg la mer merke til det som ikke så enkelt fanges opp av skrevne ord, som tonefall, pauser, sukk, endring i tempo, energi i stemmen osv.

Steg 2: Innledende analyse

Neste steg går ut på å finne det som er meningsbærende i forhold til problemstillingen i studien. Jeg begynte med det første intervjuet, leste hele transkripsjonen og streket over det som svarte til problemstillingen. Hver informant fikk sin egen farge slik at jeg enkelt kunne ha oversikt over hvem som sa hva når jeg senere blandet lapper med utsagn fra intervjuene. Jeg kommenterte i høyre marg hva jeg tenkte dette handlet om. Hvis jeg fikk veldig klare temaer eller teorier jeg kom på noterte jeg dette i venstre marg. På denne måten fulgte jeg ikke stegene helt, men hoppet mellom steg 2 og steg 3.

Steg 3: Søke etter temaer

Neste gang jeg så på intervjuet fra start fokuserte jeg på å lese mine egne kommentarer og ut fra det prøve å finne temaer og teorier, disse skrev jeg i venstre marg. Var jeg usikker på hva jeg selv hadde ment, eller lurte på om jeg forsto informanten på samme måte som i steg 2, gikk jeg tilbake til transkripsjonen og leste en lengre sekvens av transkripsjonen.

Steg 4: Søke etter sammenheng mellom utsagnene

For å begynne med steg 4 klippet jeg ut alle utsagn jeg hadde tusjet over slik at jeg hadde originalteksten i midten, det meningsbærende på høyre side og temaer og teorier på venstre side. Da jeg hadde klippet vekk alt som ikke svarte til problemstillingen kunne jeg sortere utsagnene og lete etter kategorier. Jeg la lappene utover gulvet for å få oversikt og kunne på denne måten flytte lappene mellom bunker etter hvert som jeg så nye sammenhenger mellom utsagnene. Jeg fant ca 10 temaer i hvert intervju.

Steg 5: Finne hovedtemaer

Da jeg hadde funnet de 10 undertemaene prøvde jeg å finne 3-4 hovedtemaer jeg kunne kalle funn der alle eller flesteparten av utsagnene kunne passe innunder. Jeg endte med 3 temaer i hvert intervju.

Steg 6: Gjenta prosessen med alle intervjuene

Steg 6 er å gjenta steg 1-5 i alle intervjuene.

Steg 7: Finne overordnede temaer på tvers av intervjuene

Da jeg hadde gjort steg 1-5 med alle intervjuene så jeg på de ca 40 temaene jeg hadde og de 3-4 overordnede temaene jeg hadde, og fikk samlet det til å bli 3 overordnede temaer. Disse satte jeg inn i et skjema med beskrivelse av hva hvert av de 3 overordnede temaene handlet om. Jeg oppdaget tidlig at alle fire informantene hadde mye å si til hvert spørsmål, ut fra det tolket jeg at temaet og spørsmålene var noe informantene var opptatt av.

Justering av temaene

Da jeg hadde gjort alle 7 stegene i analysen så veilederen min og jeg at ikke alle overordnede temaene svarte til problemstillingen min. Underveis i analysen hadde jeg tenkt at jeg kanskje skulle endre noe på problemstillingen min. Da jeg i analyseprosessen fant flere utsagn om hvilke grep informantene gjorde for å mestre jobben sin. Da jeg så på dette etter analysen var gjort, og snakket med veilederen min, valgte jeg å ikke endre problemstillingen likevel. Valget på å ikke endre problemstillingen gikk på hva som virket mest interessant å forske på. Jeg innså også at mye av fokuset mitt hadde vært på ordene informantene brukte, og at jeg

ville prøve å utforske mer overordnet hva informantene snakket om og hvordan jeg kunne forstå det (Smith mfl, 2022, s. 83). Jeg gikk derfor tilbake til transkripsjonene med nytt fokus på «hva er dilemmaene» og «hva står på spill for barnevernsarbeideren i samtalen med voldsutøvende foreldre». Når jeg denne gangen leste gjennom alle transkripsjonene gjorde jeg steg 1-4 mer slått sammen. Og da jeg kom til steg 5-7 gjorde jeg dette for alle intervjuene på en gang, da jeg opplevde å nå ha opparbeidet en ganske god oversikt over materialet mitt. Etter denne prosessen valgte jeg tre hovedtemaer. Da jeg analyserte valgte jeg å gjøre tre hovedtemaer til to hovedtemaer med undertemaer på grunn av funnernes kvalitet. I neste kapittel vil jeg presentere disse to funnene.

3.4 Ethiske overveielser

Før studien kunne begynne søkte jeg NSD (Norsk senter for forskningsdata), nå Sikt (Kunnskapssektorens tenesteleverandør), for at studien min skulle være sikker med tanke på personvern. Personvernet innebærer blant annet sikker oppbevaring av personopplysningene til informantene og intervjuene, samt informasjonsskriv til informantene som de underskrev. I infoskrivet sto det også en avtale om å slette opptak og transkribering av intervjuene ved prosjektets avslutning.

Ettersom jeg selv jobber i feltet, har jeg vært nøye med hvordan jeg forstår informantene. Jeg har forsøkt å lytte og lese intervjuene med intensjonen om å forstå hva de mener (Smith mfl, 2022), fremfor å få mine meninger eller holdninger bekreftet/avkreftet. Jeg har også vært særlig oppmerksom på er hvordan jeg dokumenterer det informantene sier i oppgaven. For eksempel vil hvordan jeg skriftlig siterer informantene bli utført på en måte der informantene, om de kjenner seg igjen, skal oppleve at jeg har tolket deres *mening* riktig, og ikke om jeg nødvendigvis har sitert dem helt korrekt. Jeg vil også være varsom med hvordan jeg drøfter funnene jeg får utfra det informantene forteller, slik at ikke informantene skal føle seg misforstått eller kritisert for sine fortellinger (Malterud, 2017).

3.5 Validitet og reliabilitet

For å vise troverdighet i studien har jeg gjort rede for hvilke forkunnskaper jeg har for studien og hvilke valg jeg har tatt underveis, samt begrunnelse for disse valgene (Malterud, 2017). Med en fenomenologisk og hermeneutisk forståelse er jeg som fortolkende forsker en sentral del av hvordan funnene har blitt til, og reliabilitet er ikke nødvendigvis relevant da en annen forsker sannsynligvis ikke ville fått de samme resultatene (Thagaard, 2013). Hvordan studien er relevant og hvorvidt metoden jeg har valgt og materialet er hensiktsmessig for studiens formål er sentralt (Malterud, 2017). Gjennom å vise mine vurderinger underveis får leseren innblikk i prosessen og dermed kunne ta stilling til gyldigheten av studien, men hvorvidt det kunne være nyttig med for eksempel en annen metode eller annen teoribakgrunn vil ikke min studie gi svar på.

Underveis i studien utviklet teorigrunnet jeg baserte funnene seg på. Etter å ha skrevet kapitlene om teori, analyse og drøft første gang, søkte jeg på nytt tidligere forskning og faglitteratur da arbeid med analysen hadde utvidet forståelsen av funnene (Smith mfl, 2022). Trolig vil jeg kunne gjøre det igjen og stadig utvide min forståelse av dilemmaet i oppgaven, men det jeg valgte å vektlegge var hvordan teorien og funnene mine sammen ga mening i denne konteksten.

4 Analyse og presentasjon av funn

I dette kapittelet vil jeg presentere funnene fra intervjuene, og komme med mine tanker og refleksjoner rundt det informantene snakker om. I neste kapittel vil jeg knytte mine tanker og refleksjoner til teori og tidligere forskning, og på denne måten se informantenes utsagn i en større sammenheng.

Jeg velger å gjøre noen justeringer når jeg skriver sitat fra intervjuene fordi det skrevne og det muntlige språket gir forskjellig uttrykk, og det er av respekt for informantene jeg vil bruke et mer normalt «lesespråk». Det er betydningen i det som blir sagt jeg ønsker å fremheve framfor å gjengi ordrett. Jeg velger å ta bort «ja» og «mm» og nøling, samt gjentakelser av fraser. Jeg vil legge inn «...» ved lengre pauser og kan komme med presiseringer i parentes for å gjøre sitatene forståelige.

Før jeg går videre til å presentere funnene vil jeg gjenta problemstillingen som har ligget foran meg på pulten under hele analyseprosessen:

Hvilke dilemmaer opplever barnevernsarbeidere i samtale med potensielle voldsutøvere?

Jeg fant to hovedfunn med flere underkategorier. Funnene har jeg del opp slik:

1. Når samarbeidet gir barnevernsarbeider en opplevelse av avmakt
  - Kontroll og hjelp
  - Utfordringer ved tidlig mistillit med barnevernet
  - Jobbe med benektning
  - Informantenes indre dialog under samtalen
2. Hvordan barnevernsarbeiders tanker og holdninger overfor utøver utfordres
  - Hvordan virker mistanke om vold forstyrrende på samtalen
  - Når menneskesynet utfordres

- Utfordringer med å forstå voldsutøver
- Når følelsene kommer i etterkant
- Frykt for å bli kynisk

Funnene vil overlappe noe, men står også godt for seg selv.

4.1 Når samarbeidet gir barnevernsarbeider en opplevelse av avmakt

Informantene forteller om ulike faktorer som kan gjøre samarbeid med foreldre ved bekymring om vold krevende, og hvordan dette kan gi barnevernsarbeideren en opplevelse av avmakt. Det mest fremtredende i intervjuene var hvordan informantene opplever utfordringer når volden benektes, balansen mellom kontroll og hjelp, hvilke vurderinger de tar, og avveielser i forhold til barnets beste. Under vil jeg utdype disse funnene.

4.1.1 Kontroll og hjelp

Et av spørsmålene i intervjuene var hvordan barnevernsarbeiderne ser på oppgavene til barneverntjenesten i forhold til at de både har en kontroll- og en hjelpefunksjon. Kontrolltiltak barneverntjenesten setter inn kan være for eksempel uanmeldte hjemmebesøk, rusprøver, politianmeldelse e.l. Hjelpetiltak er ofte veiledningstiltak eller kurs. Flere av informantene uttrykker at det ofte er vanskelig å forholde seg til spennet mellom hjelp og kontroll:

Jeg skal sitte her med pekefinger og si at det (voldshandlingen) ikke er greit samtidig som nå skal jeg vise deg hvordan du skal gjøre det, og hva vet vel jeg. (Blå, linje 666)

Blå forteller om en blandet rolle der hun både definerer og nærmest irrettesetter forelderens samtidig som hun forteller forelderens hvordan hen skal handle. Blå sier til slutt «og hva vet vel jeg», dette tenker jeg ikke handler om at Blå ikke har kunnskap eller tanker om hva som er rett eller galt, eller hva barnet kan ha behov for, men en mer helhetlig tanke om at hun ikke er i posisjon til å kunne si noe om hva forelderens hverken kan få til eller trenger, fordi

hun ikke er i utøvers situasjon. Videre forteller Blå om utfordringer kontroll- og hjelpedilemmaet kan ha på samarbeidet:

Hvis man begynner med pekefinger eller, «nei, vet du hva jeg tror ikke på det, jeg tror dette har skjedd,» da har man jo på en måte kryssa ut det samarbeidet ganske tydelig da. (Blå, linje 165)

Det er nok litt forskjell på hvem som er personen da, at det ikke er samme person (som har kontroll- og hjelpeoppgaver). Så tenker jeg kanskje litt at man har forskjellig rolle, at man er kontroll eller hjelp. (Gul, linje 229)

Gul fremsnakker å dele ansvarsområdene, at det ikke er den samme personen som skal stå for kontrollen og hjelpen.

Hvis jeg hadde jobbet i et hjem da hvor jeg kommer både for å sjekke rus og hva som skjer der hjemme - og hjelpe - det kan være kjempefint hvis det mennesket da ønsker en endring, at det er fra, ja, det kommer derfra og, men hvis de ikke ønsker en endring så kan ikke jeg komme som både har kontrollen og på en annen side «nå skal jeg hjelpe deg, nå skal du endres, for jeg har kontrollert at du gjør noe galt, så nå skal jeg hjelpe deg», det opplever jeg er vanskelig. (Grønn, linje 461)

Å ha en dobbeltrolle hvis forelderen selv ønsker endring, kan fungere, men der forelderen ikke ønsker hjelp, opplever Grønn dobbeltrollen som problematisk. Rosa ser litt annerledes på kontroll- og hjelpedilemmaet:

Sånn passe dosering med pisk og gulrot... Jeg tenker at med barnevernstjenesten som kontrollorgan og den kjennskapen vi har til den enkelte familien, kan tilpasse kontrollen til det den, der den treffer best, det tenker jeg, jeg ser ikke noen motforestillinger. [...] Styrkene er at kontrolltiltakene blir veldig tilpasset. (Rosa, linje 289-300)

Rosa forteller om fordeler ved å ha dobbeltrollen innen kontroll og hjelp. Og hvordan kjennskapen barnevernstjenesten har til saken og familien nettopp kan gjøre at de får tilpasset tiltakene de setter inn bedre.

Vi kan for eksempel ha gode samtaler og øke relasjon med voldsutøver og samtidig være den som har anmeldt han til politiet, ikke sant, samtidig bli avhørt i forhold til vår kjennskap og så snakke med oss etterpå uten at det ødelegger relasjonen da, at vi har den dobbeltrollen i det da. Så jeg tenker at hvis man har den gode relasjonen i bunn så er det, holdt jeg på å si, både forståelse og anerkjennelse av rollene våre, også fra voldsutøver. De vanskeligste sakene er der vi er 95% sikre, men ikke får noe bekreftet. (Rosa, linje 77)

Rosa vektlegger relasjonen mellom han og forelderen, og at en god relasjon kan være utgangspunkt for forståelse og anerkjennelse av rollene, selv om barnevernsarbeideren anmelder voldshendelsene til politiet.

4.1.2 Utfordringer ved tidlig mistillit med barnevernet

Klarer de å forstå hvorfor de er der (i møte med barneverntjenesten), det begynner jo nesten bare der. (Gul, linje 134)

Utfordringen Gul forteller om er at mange foreldre ikke forstår hvorfor de er blitt innkalt til møte med barnevernstjenesten i utgangspunktet. Diskursen om å være enige eller i det minste ha felles forståelse skaper utfordringer for samarbeidet. Gul ønsker at forelderen skal forstå bekymringen.

At du har slått noen betyr ikke nødvendigvis at jeg kommer til å kalle deg en drittsekk, tvert imot, jeg blir veldig nysgjerrig på hva det er som skjer. Og sier også ofte det at vi er ingen domstol, vi er her for å sørge for at barna dine blir godt ivaretatt, så skal vi hjelpe deg med det, men hvis ikke du klarer det da er det klart at vi kanskje må bidra med litt mer enn det vi ønsker alle sammen. At vi har det samme målet. Jeg har aldri møtt noen som har gjort noe mot noen andre bare for å være slem eller noen som ikke ønsker at barna skal ha det bra, de bare får ikke til å gjøre det ordentlig. (Rosa, linje 282-287)

Rosa snakker om viktigheten av at forelderen og barnevernstjenesten har det samme målet å jobbe mot. Dette målet, fra barnevernstjenestens ståsted, er at barna skal ha det bra. Jeg tenker at foreldrene ikke i utgangspunktet er bekymret for om barnet sitt har det bra, i hvert fall ikke før barnevernstjenesten kommer inn i bildet. På denne måten blir det felles målet i hovedsak et mål som barnevernstjenesten har på familiens vegne. Dette kan oppleves invaderende for familien, og dermed oppleves som et dilemma for barnevernsarbeideren. Videre sier Rosa noe om relasjonsbygging når foreldrene trolig kan ha opplevd å bli krenket:

R: ... i første møte med foreldre der vi har snakket med barna uten samtykke eller varsel i forkant så pleier jeg å si noe om at vi vet vi har krenka foreldrene og deres rettigheter. Vi valgte likevel å gjøre det fordi det var en sånn type bekymringsmelding, og perspektivet vårt, altså, vi ønsker å hjelpe hele familien, men hovedperspektivet er barna, så partisk eller ikke partisk, jeg er partisk, men god omsorg går jo som regel gjennom foreldre som fungerer godt, så det er jo det som er målet vårt. Det er et møte det er vanskelig å begynne relasjonsbygging i; å treffe sinte foreldre som kommer rett fra jobben fordi barnevernstjenesten har ringt og sagt kom, møt opp på rådhuset i løpet av et par timer, vi trenger å snakke med dere, det kommer ingen barn hjem fra skolen i dag før vi har møtt dere.

I: Hva er vanskelig i de samtalene?

R: Ofte veldig krenka foreldre. Redde, lei seg, sinte, angrende kanskje også. (Rosa, linje 318-326)

En mye brukt rutine i voldssaker i barnevernstjenesten er at barnevernsarbeider snakker med barnet uten at foreldre vet om det i forkant. Dette begrunnes med at da er ikke barnet påvirket av foreldrene. Reaksjonene Rosa opplever fra foreldre ved å samtale med barna først, skaper utfordring for relasjonsbygging og dermed videre samarbeid. Rosa forteller videre om ulike følelser (han tror) forelderen kan kjenne på, så her får barnevernsarbeider

mange element å forholde seg til; både formidling av bekymringen barnevernstjenesten i utgangspunktet hadde, ivaretagelse av forelderen og begynnende relasjonsbygging.

Vi må finne ut av hvordan vi skal sånn sett samarbeide videre og hvordan samvær skal bli lagt opp og hvordan kontakten skal være. Og så gjør det, så sier jo de noe til meg og, at det gjør noe med deres tiltro til barnevernstjenesten, at de mister tiltro når vi tror at de kan ha utsatt barna for vold eller overgrep. (Grønn, linje 80-83)

Grønn forteller om foreldre som har hatt tiltak i barnevernstjenesten lenge, som mister tiltro til barnevernstjenesten når de blir beskyldt for vold eller overgrep.

Jeg tenker det er så alvorlig å beskyldre noen for seksuelle overgrep at når hun (et barn) gjør det må jeg velge og tro at når man gjør det er det fordi det faktisk har skjedd, så er det foreldre som er helt, hvert fall overfor oss, helt totalt uforstående til hva det blir snakket om og relativt sånn... ikke gode forklaringer, men liksom, jeg kan se for meg at den historien deres også stemmer da. (Grønn, linje 111-115)

De er jo ærlig på at det ikke har vært godt nok der hjemme, at det er mange ting som ikke har fungert, og det handler om rus og dårlige levekår, men ikke seksuelle overgrep, og det gjør det jo kjempevanskelig å skulle da finne ut av hvordan skal vi samarbeide her og hvordan skal det se ut framover... (Grønn, linje 117)

Grønn forteller om utfordringene når barn og foreldre forteller ulike historier. Dette hadde ikke trengt å være så utfordrende hvis det ikke handlet om så grove beskyldninger som seksuelle overgrep fra foreldre mot barn. En sentral diskurs i barnevernstjenesten er at man lytter til og tror på barnet. Men hvordan skal man få til et godt samarbeid med foreldrene hvis man uttrykker at foreldrene ikke snakker sant? Kan man tro barnet og samtidig være åpne for at foreldrenes fortelling også er sann? Hvordan forholde seg til to ulike «sannheter» i denne konteksten?

4.1.3 Jobbe med benektning

En mye omtalt utfordring i alle intervjuene er hvordan det å jobbe i motstand eller benektning oppleves krevende for barnevernsarbeiderne.

Jeg synes jo det er en vesentlig forskjell om de erkjenner denne volden eller ei ikke sant, det synes jeg jo er hele sånn kluet her, om du møter noen som klarer å innrømme noe av det de har gjort eller på en måte legger seg litt flate, eller om du møter noen som er i veldig stor motstand, det synes jo jeg gjør veldig stor forskjell. (Gul, linje 50)

Gul sier at det gjør en stor forskjell om forelderen erkjenner volden eller er i motstand. Hun problematiserer her selve utgangspunktet for samarbeidet med forelderen, selve fundamentet hun kan bygge samarbeidet på. Gul sier videre:

Det kommer an på hvordan voldsutøver stiller seg til bekymringene da, om de erkjenner noe av det eller ei, for der de er veldig i motstand for eksempel og nekter for ting og barnet eller ungdommen står på sitt, da føler jeg det er et større behov for en type sånn beredskapsplan. (Gul, linje 253)

Behovet for en beredskapsplan, eller sikkerhetsplan, vil øke dersom barnevernsarbeideren opplever stor motstand i samarbeidet. Hvorvidt forelderen erkjenner volden eller ei vil på mange måter berede grunnen for videre samarbeid. Motstand vil øke bekymringen for barnet og vil gjøre noe med hvilke muligheter barnevernsarbeideren har for å få til endringsarbeid.

Vi har jo hatt noen som ikke skjønner at det de har drevet med er vold før noen sier til dem at jo det er det. Og det at man har psykisk vold, materiell vold, ikke sant, alle disse tingene, at det går jo under vold, det er noen som ikke vet, som også kan benekte det da når vi sier at dette er jo vold, nei nei, det er det ikke. (Gul, linje 431)

Gul sier hvordan definisjonen av hva som er vold kan være ulik og at forelderen ikke mener at det de har gjort er vold. Hun sier her noe om dilemmaet rundt det å snakke om det samme for å få et felles mål å jobbe mot.

Under sier Blå at det ikke bare handler om å være enige om hva som er vold eller hva som har skjedd, men også hvilken betydning voldshandlingene har. Det å erkjenne voldshandlingen, men ikke alvorlighetsgraden:

Det er veldig krevende å jobbe i de sakene hvor man ikke kommer til noen felles forståelse for noe, altså ja, vi kan være enig om at det ikke var greit å slå, men vi kan være enig om at vi har slått, det er slått, barnet er slått, men så sitter man igjen med at vi klarer ikke være enig om at det ikke er greit da, hva tenkte dere om det, nei han (barnet) er vanskelig å håndtere da blir det jo sånn en gang i blant, ja dere tenker at det er greit... (Blå, linje 588)

Blå forteller om utfordringene når forelderen erkjenner å ha slått barnet, men ikke synes det er noe galt med det. Blå sin forståelse av forelderen er at han nærmest har «rett» til å gjøre voldshandlingen på grunn av hvordan barnet oppførte seg. Gul snakker under om et litt annet element når det gjelder motstand i samtalen, nemlig når forelderen legger ansvaret for handlingen utenfor seg selv.

Noen som type erkjenner at de tingene som har skjedd har skjedd (voldshandlingene), men ingen ting er deres feil. (Gul, linje 138)

Her erkjenner forelderen voldshandlingene, men tar ikke ansvar for dem. Det er ikke forelders feil at hen har utøvd vold.

En annen side ved benektning kan være når forelderen ikke anser volden for vold, men som disiplin:

Der vil jeg alltid anmelde, der hvor de ikke vedkjenner at det de driver med ikke er greit, eller at de sier at jammen det er dere som ikke skjønner vår kultur, men da setter man jo to streker under svaret på at her får man ikke samarbeida noe mer da (...) Man har fått en bekymringsmelding på vold, foreldrene kan erkjenne at ja, men det er disiplin, så kan vi sitte og si at nei i Norge er ikke dette disiplin, det er vold i nære relasjoner og det er ikke greit, så er ikke de enig og da sitter man egentlig der og da er det sånn ja har du tenkt til å slutte med det, nei det har du jo ikke for du tenker ikke at det er noe galt. Og da er det litt sånn; kan de barna fortsette å bo hjemme, misforstå meg rett da, men sånn... hvor skadelidende blir de av dette, tenker de selv at dette er jo bare omsorg... (Blå, linje 435)

Blå sier her noe om utfordringen knyttet til når vold blir ansett som disiplin. Dette skaper bekymring for hvor skadelidende barna blir, eller om barna – i sitt oppvekstmiljø – selv anser volden som disiplin og dermed omsorg. Voksnes ansvarsrolle overfor barn blir her utfordret, og barnevernsarbeideren får dilemmaer for videre vurderinger i saken.

Så har du jo de som aldri innrømmer, som står på sitt hele undersøkelsen, hvor du på en måte føler at du ikke kommer noen vei, og det er jo litt vondt spesielt med tanke på de barna da, og så tenker jeg litt i den jobben her da må man til en viss grad lande på at vi har gjort så godt vi kan... (Gul, linje 78)

Gul sier noe om handlingsrommet hun har som barnevernsarbeider, når hun har forsøkt det hun kan og det har gått en viss tid, er det ikke mer hun kan gjøre. For sin egen del - kanskje for å klare å stå i jobben og unngå avmaktfølelsen - må hun konkludere med at hun gjorde det hun kunne.

4.1.4 Informantenes indre dialoger under samtalen

Store deler av intervjuene handler om vurderinger og tanker informantene gjør seg i løpet av samtalene med foreldre som er mistenkt for å utøve vold. Noe av det som skaper utfordringer når de skal vurdere er at rammene på arbeidsplassen ikke er lineære. Det er ikke slik at *en* type utfordring fører til *en* type tiltak, dette skjønnsvurderes i hvert enkelt tilfelle. Blå forteller om noen av utfordringene hun står i:

Vi har ikke en sånn veldig tydelig oppskriftspakke på at dette gjør du. Vi har en rutine vi bruker i voldssaker, men den er jo ikke... altså den er jo dynamisk i det at vi noen steder velger å anmelde og andre steder ikke, og jeg synes enten så bør det nesten være sånn enten skal alt anmeldes eller så... det blir feil å si at så skal ingenting anmeldes, men jeg... jeg har jo en teori om at godt samarbeid med foreldrene er det beste for barnet, men igjen da så har jeg sittet i de sakene vi har valgt å ikke anmelde og man er ganske sikker på at barnet har blitt utsatt for vold, og så sitter man og så nekter foreldrene, og da er det litt sånn; hadde de sagt sannheten hvis de hadde vært i et avhør, er det da lettere å lyve for barneverntjenesten enn å lyve for politiet, så blir det sånn hele tiden ikke sant, hva er den enkleste måten å gjøre dette på. (Blå, linje 144)

Blå forteller om dilemmaene hun står i når hun skal vurdere å anmelde eller ikke. Når barnevernstjenesten ikke har helt klare rutiner på når det anmeldes og ikke, blir *hun* i større grad nødt til å gjøre denne vurderingen (riktig nok sammen med sin leder eller sitt team, men der og da er det hun som gjør de foreløpige vurderingene). Hun ønsker å få til et samarbeid for å bedre forholdene for barnet, og tror dette gjøres best ved å ikke anmelde. Samtidig er hun usikker på om hun da vil få innsikt i hva som faktisk skjer i hjemmet med barnet. Er det lettere å lyve eller ikke fortelle hele sannheten om vold for barnevernstjenesten enn politiet? I dette ser jeg også en aktuell problemstilling og diskurs i hierarkiet i samfunnet der barnevernstjenesten i mange tilfeller blir politiets forlengede arm, ved at politiets arbeid anses som «viktigere» enn barnevernstjenesten. Barnevernstjenesten må melde fra om vold og deretter vente på hva politiet skal gjøre før barnevernstjenesten kan gjøre sin jobb. Men barnevernstjenesten har egne lover og oppgaver å forvalte, og har barnets omsorgssituasjon som hovedfokus.

I neste sitat forteller Rosa om løpende vurderinger han må ta i løpet av et hjemmebesøk:

I løpet av det hjemmebesøket måtte vi også gjøre noen vurderinger; skal vi sette inn barnevernvakta her, og jeg hadde ikke noen anledning å gå noe sted å ha de vurderingene med kollegaen min, det var en sånn situasjon som, altså, hadde jeg reist meg opp hadde vi vært ferdig liksom. Så derfor måtte vi bare sitte og jeg lot alle disse trådene fyke gjennom hodet mitt. Barnevernvakt er det hensiktsmessig? Og hva vil de gjøre nyttig eller unyttig? Eh, skal vi legge igjen telefonnummer til barnevernvakt og politi? Skal vi lage en sikkerhetsplan her? Og bestemte meg underveis i hjemmebesøket at uansett hva vi gjorde for noe så var det ikke nødvendigvis at det ville ha en positiv effekt på noe som helst, det ville kanskje være med på å øke spenninga da, så jeg valgte å ikke gjøre det, og det begynte jeg å tvile på utover kvelden om det var lurt eller ikke... (Rosa, linje 145-154)

Rosa forteller om vurderinger der han ikke har anledning til å konsultere med kollegaen, men er nødt til å ta vurderingene der og da. Hva er det beste for familien i akkurat denne situasjonen? Mot slutten sier Rosa hvordan vurderingene han tok også sådde tvil i han utover kvelden. I neste funn vil jeg presentere flere reaksjoner barnevernsarbeiderne får i samtale med foreldre og hvordan dette påvirker samtalen.

4.2 Når barnevernsarbeider sine tanker og holdninger overfor utøver utfordres

I intervjuene forteller informantene om hvordan de reagerer på samtalen med foreldre der det er bekymring for bruk av vold. Reaksjonene kunne være både kroppslige og emosjonelle.

Disse reaksjonene gjorde noe med hvordan informantene opplevde situasjonen og det utfordret tankene og holdningene informantene hadde til forelderen. Dette gjorde også noe med hvordan informantene håndterte samtalen.

4.2.1 Hvordan virker mistanke om vold forstyrrende inn på samtalen

I forkant av samtaler med klienter har barnevernsarbeideren gjerne en plan for samtalen. Informantene i studien forteller om hvordan holdningene de har til foreldre der det er bekymring for vold gjør at de ønsker å være nysgjerrige og utforskende i samtalen med voldsutøver, selv om handlingene utøver er beskyldt for ikke aksepteres.

Det gjør noe med meg hva de (voldsutøver) faktisk er i stand til, men så kan man liksom tenke at det er jo noe i oss alle mennesker som sikkert.. potensiale til å gjøre ting som ikke er greit, at vi kan alle... (Grønn, linje 357)

Grønn forteller om at det vekker noen følelser i henne når hun får høre historier om vold, og samtidig sier hun noe om holdningene sine om at alle mennesker kan utøve vold i en gitt situasjon. Men hva skjer med samtalen når barnevernsarbeiderens egne reaksjoner blir så sterke at dette forstyrrer planen hun har laget? Eller når holdningene de i utgangspunktet hadde til forelderen blir utfordret?

Hvis jeg vet at den personen her synes jeg det er vanskelig å snakke med, jeg kjenner at det gjør noe med meg som jeg ikke liker, jeg liker ikke få opp den følelsen, da kan jeg ha med en kollega som kanskje kan ha sansen for denne personen. (Grønn, linje 326)

Min tanke var egentlig det at jeg fremsto nok mer konfronterende enn undrende over hva som hadde skjedd, det tror jeg. Så jeg har hatt litt vondt av ham (voldsutøver). (Rosa, linje 38)

Barnevernsarbeiderne sier noe om påvirkningen mellom forelder og dem selv som førte til uventede eller uønskede reaksjoner hos dem selv. Grønn sier hun får kontakt med følelser i seg selv hun ikke liker, og som gjør at hun ikke vil være alene i møtet. Rosa forteller at han ble konfronterende i stedet for å være undrende, som han flere ganger i intervjuet påpeker at han ønsker å være. Begge informantene forteller om automatiske reaksjoner de får når noe er vanskelig, som gjør at de responderer på en måte som gjør det vanskelig for samtalen videre – og kanskje for videre samarbeid.

Jeg kan bli forbanna, det kan jeg bli, men det er viktig for meg at da kan jeg være forbanna inne på kontoret mitt sammen med teamleder eller kollegaen min og så må jeg ta meg sammen, men samtidig hvis jeg kjenner på at i en sak at dette her gjør noe med meg så må jeg gå til min teamleder og si at

denne saken kan jeg ikke ha, det her går ikke, jeg vet at dette er jobben min og jeg vet at jeg skal stå i det, men dette her funker ikke, for det blir ikke noe bra for disse foreldrene. (Blå, linje 283)

Blå setter ord på følelsen av å være forbannet og hvordan hun tar seg sammen når hun er i møtet, men kan slippe ut følelsen i etterkant av møtet. Hun sier også at om en sak gjør tilstrekkelig mye med henne så må noen andre ta over saken.

4.2.2 Når menneskesynet utfordres

Barnevernsarbeiderne sitt menneskesyn kommer tydelig frem i intervjuene. De er opptatt av at de søker å forstå og samarbeide med alle, uansett hva foreldrene har gjort. Men noen ganger blir holdningene barnevernsarbeiderne i utgangspunktet har sterkt utfordret, og dette gjør det krevende for barnevernsarbeiderne å fortsette en konstruktiv samtale. Ved denne utfordringen blir også diskursen om barnets beste utfordret, ved at man i barnevernstjenesten ofte jobber mot at barn får hjelp ved at foreldrene får hjelp.

Så vet man liksom ikke hva mennesker er i stand til, så vet man at før jeg fikk vite at hun hadde utsatt ungene for vold eller overgrep hadde jeg sansen for den personen, så blir jo ikke det (at hun har sansen for personen) helt bort. Det blir heller en sånn skuffelse over at det mennesket jeg synes godt om og hadde sansen for hadde gjort noe sånt. (Grønn, linje 361)

Det gjør jo egentlig noe med relasjonen når anklagen kommer og, selv om man ikke vet om det (voldshendelsen) er tilfelle... Ja, så gjør det jo noe med mitt syn på de foreldrene, ikke det at... jeg har ikke dømt dem på forhånd, men jeg velger jo å tro på barna, så selv om dessverre ofte saker blir henlagt hos politiet eller man ikke klarer å få avdekket det så ligger det jo der, jeg tror jo at det har skjedd og det påvirker jo selvfølgelig... det gjør noe med hvordan jeg er i møte med dem, jeg kjenner på en sånn... ikke så alvorlig som avsky, men hvis vi kan gradere lenger ned enn det, at det er liksom ikke den hjertevarmen da, den kommer jo ikke frem på samme måte som det hadde gjort hvis det hadde handla om andre ting i livet, det vet jeg jo. (Grønn, linje 67)

Relasjonen mellom barnevernsarbeider og forelder endres når det kommer anklager om vold. Barnevernsarbeider sine tanker og følelser i forhold til foreldrene blir endret og hun har utfordringer med å møte foreldrene slik hun ønsker, med hjertevarme og omsorg.

Han var egentlig ganske sint, det gjorde inntrykk på meg fordi... jeg hadde kanskje en oppfatning om at han skulle være mer ydmyk, men det var han ikke. (Rosa, linje 35)

Det virka som han tok det (beskyldning om overgrep) veldig avslappa, samtidig som han da benekta og ble litt sånn, ja, nedlatende i måten han snakket på, og da, jeg gråt ikke etter møtet, men... det var den følelsen jeg kjente på. Den maktesløsheten og sorgen over hva disse ungene her har vært utsatt for i det hjemmet. Det var nesten litt irrelevant om han hadde utsatt dem for overgrep eller ikke for hele hans væremåte, han var så uempatisk, så lite forståelsesfull... (Grønn, linje 145)

Barnevernsarbeiderne har noen forventninger i møte med foreldrene, uansett hva de skal snakke om, ønsker de å få til et samarbeid. Her forteller barnevernsarbeiderne om at de

håper foreldrene skal være imøtekommende og ydmyke når de blir konfrontert med vold, slik at de kan få til et godt samarbeid for barnets beste. Men når reaksjonene er sinne og nedlatenhet blir det krevende for barnevernsarbeideren. Grønn kjenner på sorg over at barn vokser opp med så uempatiske foreldre, samtidig som hun kjenner på følelsen av maktesløshet ved å ikke kunne hjelpe barna. Det ligger en fortvilelse over ikke å nå frem i samtalen med forelderen.

Det gjør jo noe med meg selv om jeg har lang erfaring, det å skulle prate med folk som har utsatt barn for enten det er vold eller seksuelle overgrep, det er jo ikke noe ålreit. Så trenger jeg nok da hjelp til etterpå å se helheten, det å ikke bare huske på hva de har gjort da, husk på ikke bare på hvordan de slo, men se hele. (Grønn, linje 316)

Grønn forteller om hvordan samtalen med foreldre som har forgrepet seg på barn utfordrer menneskesynet og holdningene hennes til personen. Og hvordan hun er redd hun kan miste synet på helheten fordi hun blir aktivert av handlingene som er utført. Hun forteller om et ønske, og en nødvendighet, av å se helhetsbildet. Grønn ønsker å beholde fokuset på å skille mellom person og handling. At den som utøver vold kan være i en avmaktsposisjon der hen ikke har noe handlingsrom.

4.2.3 Utfordringer med å forstå voldsutøver

Informantene forteller hvordan de vektlegger det å forstå foreldre som er mistenkt for voldsutøvelse. Må eller kan vi forstå alle mennesker? Hvor mye må vi forstå andre for å kunne hjelpe? Hva når personligheten til utøver og voldshandlingene ikke «matcher»?

Skal vi få til endring med foreldre som det har gått så galt med da at de har begynt å slå sine egne barn, så må man på en måte; «dette er et trygt rom så her kan du dele», så kommer det ofte frem at disse foreldrene har ofte blitt slått selv og da er det noe med å avlære det man har lært selv. (Blå, linje 269)

Blå forteller om det å skape et trygt rom så foreldre kan åpne seg. Det hun da kan oppleve at forelderen forteller er deres egen bakgrunn som voldsoffer. Utfordringen ligger kanskje i å gi forelderen tid til å snakke om det som har vært vanskelig i forelderen sitt liv. Har vi tid til å snakke om det? Kan barnet vente på at foreldrene skal være «offer» først før barnet for hjelp? Hva skjer hvis vi ikke tar oss tid til det?

Hun (voldsutøver) satt nok på mye informasjon som vi burde vite i forhold til livssituasjonen, for eksempel hadde det vært brudd, det hadde vært flytting, det var veldig mye greier der da, som kanskje... for oss hadde det forklart mye mer av bekymringsmeldinga, det hadde forklart hvorfor det

var så turbulent der hjemme, for før vi egentlig satt på all den informasjonen blir jo hun sett på som en veldig sint mamma, det er jo hun som får veldig mye av skylda før hun deler eller før vi får informasjon om hvordan forholdene faktisk er der hjemme da. Da fikk vi mer forståelse for hele situasjonen og kunne snakke med henne rundt det og møte henne på det. (Gul, linje 356-362)

Gul sier at det skjer et skifte i holdningen eller synet på forelderen når hun får høre mer om livssituasjonen til forelderen. Når hun blir introdusert for utfordringene forelderen står i, kan Gul enklere forstå henne, og bekymringsnivået endres, trolig senkes.

Det klarer jeg å finne i meg, den kranglebiten der, og jeg kan jo også forstå at man blir så sint noen ganger at... jeg har jo aldri slått, men jeg klarer liksom å tenke hvor, åååå, det klarer jeg å tenke, og det gjør det lettere, for det blir mer menneskelig da, de følelsene... Det er menneskelig å gjøre sånne feil, det er menneskelig å bli kjempesint, men det er liksom ikke menneskelig å utsette noen for enten om det er veldig grov vold eller overgrep i mange mange år uten å gjøre noen endringer, jeg opplever... det er jo ikke akseptabelt. Der er det noe galt. (Grønn, linje 426-431)

Grønn forsøker å finne en måte å forstå forelderen på for å kunne jobbe sammen. Videre sier hun:

... (jeg) bare rett og slett prøver å forstå hvordan det her (grov vold og overgrep) er mulig, for å klare å... For det blir så umenneskelig, man skal liksom ikke forsvare eller gjøre dem noe bedre enn det de er, men for å finne en måte å kunne jobbe med dem da, for å kunne prate med dem som mennesker er jeg nødt til å liksom... nødt til å forstå det. Og det, for vi skal jo jobbe omsorg, vi skal jobbe endring, vi skal jobbe for gode relasjoner og det er ikke så lett når vi snakker med noen av de her som er helt umulig. (Grønn, linje 442-447)

Utfordringene Grønn snakker om handler om at hun ikke klarer å forstå foreldre som utøver grov vold. Mildere voldshandlinger kan hun forstå, da er det en følelse og reaksjon som er mer menneskelig, som hun kan sette seg inn i, men den grove volden er særlig krevende fordi hun ikke klarer å kjenne igjen de følelsene i seg selv. Hvordan skal hun få til å jobbe med mennesker som utøver handlinger hun ikke kan begripe?

Det var jo det som kanskje var det vanskeligste i den saken, at det var en veldig likandes person. (Blå, linje 216)

Blå snakker om en forelder som hadde gjort grove voldshandlinger mot barna sine, men som hun hadde hatt samarbeid med tidligere og likte godt. Hvilke forventninger har vi til mennesker og hvordan endres dette når mennesker man i utgangspunktet synes godt om gjør vonde handlinger mot barn?

4.2.4 Når følelsene kommer i etterkant

Med informantenes mangeårige erfaring har de lært seg måter å være i vanskelige møter på. De har i stor grad kjennskap til hvordan de kan komme til å reagere og har rutiner på

arbeidsplassen som kan være til hjelp i forkant og i etterkant av vanskelige møter. Likevel kan de kjenne på reaksjoner som preger arbeidet de gjør.

Jeg har aldri vært redd for de voldelige fedrene, vi må hjelpe dem på en måte, de må skjønne at vi er her for å tilby hjelp da, så tror jeg kanskje de føler eller senser det selv hvis jeg sitter ansent at jeg er redd for dem. (Blå, linje 653)

Her forteller blå at hun ikke er redd for forelderen hun møter, men hun sier også noe om at hun ikke *kan* være redd fordi dette ville påvirket forelderen og samtalen. På denne måten sier hun noe om et ideal i møtet, det at «man skal være profesjonell». Får hun til å være genuint nysgjerrig og utforskende når hun kanskje er redd eller usikker?

Videre sier blå:

Så kan det være at du ikke tenker over hva du egentlig har stått i før du kommer hjem etter klokka ni, så da er det kjekt å vite at jeg kan ringe teamleder. (Blå, linje 317)

Blå forteller at hun «holder ut» dagen på jobb, og kanskje hverken kan eller har anledning til å kjenne etter hva jobben gjør med henne, mens når hun reiser fra jobb og kommer hjem kjenner hun på det jobben gjør med henne. Blå sier noe om tryggheten ved å vite at hun kan ringe teamleder ved behov, og at dette kanskje gjør at hun kan tåle jobben. Under sier også Gul noe om belastende samtaler der hun «holder ut» og deretter betydningen av beskyttende rutiner i dette utsagnet:

Hvis det blir veldig ukonstruktivt, heving av stemme for eksempel, at det blir veldig ubehagelig, så kan vi si at nå tenker jeg at nå kommer vi ikke noen vei, så da har vi kunnet geleide dem ut. ... Men jeg har jo kjent, det gjør jo noe med deg i etterkant og man trenger kanskje litt ekstra debrief hvis det har skjedd. (Gul, linje 210)

Rosa, som er en av informantene med lengst erfaring, forteller om hvordan hendelser tidlig i karrieren påvirker han den dag i dag:

Jeg tenker kanskje det handler om at jeg hadde forventet noe helt annet (av møtet med forelder), det her var ganske tidlig i karrieren min, men det gjorde nok såpass inntrykk at jeg har det med meg enda. (Rosa, linje 44)

Å ha en jobb der man opplever sterke følelser setter spor. Hendelsen Rosa forteller om er mer enn 15 år siden, og han har siden da møtt veldig mange foreldre i ulike situasjoner. Men denne ene hendelsen gjorde så sterkt inntrykk at det ikke slipper helt taket i ham.

Jeg tenker at en ting er å ha et møte hvor du jobber mye i motstand, men dersom det blir gjentatt gjennom hele undersøkelsen for eksempel... og en ting er jo at det er slitsomt, men da bli man litt sånn motløs og føler kanskje at du ikke kommer noen vei da, og det er jo der man ikke har lyst til å havne. (Gul, linje 447)

Gul forteller her om hvordan hun synes det er slitsomt å jobbe i motstand, men mest at hun kjenner på motløshet og at det er en uønsket tilstand å komme i. Hvordan er en slik arbeidssituasjon og slike opplevelser på jobb bærekraftig over tid? Og hva gjør det med livskvaliteten til barnevernsarbeidere?

4.2.5 Frykt for å bli kynisk

En rådende diskurs innen relasjonsarbeid er at det er viktig å forstå dem vi skal hjelpe. Når vi evner å forstå dem vi snakker med kan vi sette oss inn i deres situasjon og kanskje bedre få til å hjelpe dem. For å vise forståelse kan følelsene være et viktig verktøy.

Jeg har opplevd at kollegaer har blitt veldig berørt og synes at dette (samtalet/temaet) ble vanskelig eller lever seg inn i livet til den andre, i situasjonene, men jeg tenker heller ikke det har noen negativ påvirkning, det viser en form for forståelse som er gjenkjennelig for alle tenker jeg. Men så er det noe med å holde hodet kaldt og skulle ta avgjørelsen også da, analysere situasjonen og hvilke muligheter har vi, hva kan vi ikke gjøre... så lenge det er intakt så tenker jeg at det er rom for mye i et sånt møte. (Rosa, linje 370)

Rosa forteller om styrken ved å vise følelser, at de kan vise for klientene at de som jobber i barnevernstjenesten også er mennesker, men at man samtidig må holde hodet kaldt for å ta gode avgjørelser for familien. Hvordan får barnevernsarbeideren til å balansere følelsesuttrykk og et kaldt hode?

Det er sjelden pulsen stiger, det er en styrke, men jeg tenker også det kan være en svakhet fordi det handler om at av og til burde jeg nok... sagt på en annen måte da; jeg har blitt god på å stenge av vanskelige følelser som kommer, utenfra da, å holde dem unna, så litt mer kynisk person er jeg i ferd med å vokse opp å bli. (Rosa, linje 348)

Rosa forteller om hvordan han stenger av vanskelige følelser i møtet, og at dette – over tid – har gjort han mer kynisk som person. Her ser jeg tydelig dilemmaet mellom det å ha «hjertevarme» og vise følelser og forståelse, og å holde «hodet kaldt» i situasjonen for å kunne ta gode avgjørelser.

5 Drøfting

I dette kapitlet drøfter jeg funnene ut fra teoretiske perspektiver. Jeg deler opp kapitlet i to hoveddeler, der jeg i den første delen drøfter når samarbeidet gir barnevernsarbeider en opplevelse av avmakt og i det neste drøfter hvordan barnevernsarbeiderens tanker og holdninger utfordres. Underkapitlene vil være integrert i hovedkapitlene.

5.1 Når samarbeidet gir barnevernsarbeider en opplevelse av avmakt

Noe av det informantene har felles er at vold er et komplekst tema som skaper utfordringer og dermed kan være krevende å snakke om. Informantene gir ikke inntrykk av at de synes det var krevende å snakke med personene som potensielt har utøvd vold, men å snakke om voldshendelsene. Hva er det som gjør at dette temaet er så vanskelig å snakke om? Hvordan kan vi forstå at samtaler om vold fortsatt er svært utfordrende også for erfarne barnevernsarbeidere?

Kontroll og hjelp

Det første funnet er barnevernsarbeidernes opplevelse av avmakt. Dette kommer til uttrykk gjennom kompleksiteten i sakene. Et dilemma barnevernsarbeiderne jeg intervjuet er opptatt av er hvorvidt de skal anmelde til politiet eller ikke. Dette dilemmaet finner vi også i studien til Brottveit (2014), som er basert på intervjuer hun gjorde på slutten av 90-tallet. Ifølge Brottveit er vurderingene om hva som er best for barnet tungtveiende. Det samme gjelder rundt spørsmålet om anmeldelse blir et *enten-eller-valg*, altså at man enten velger å anmelde *eller* jobbe barnevernfaglig. Dilemmaet om anmeldelse gjør seg også gjeldende ved at det er et *valg* å melde. Barnevernsarbeideren vurderer i hvert enkelt tilfelle hva hen vurderer er til barnets beste.

At dilemmaene barnevernsarbeiderne har rundt politianmeldelse er de samme i dag som for nesten 30 år siden sier noe om kompleksiteten. Det ser ut til at det, da som nå, legges mye vekt på skjønnsvurderinger som vil variere fra sak til sak og ut fra hvilken erfaring og kompetanse barnevernsarbeideren har. I studien til Postmus og Merritt (2010) fant de at

barnevernsarbeiderens holdninger til voldsutøvelse spiller en stor rolle i vurderingene som tas, og at utdanning og erfaring er sentrale elementer. De fant blant annet at de med høyere utdanning og lengre erfaring sjeldnere plasserte barn utenfor hjemmet ved mistanke om vold i familien. Informantene i min studie snakker hovedsakelig om vurderingene når det gjelder å anmelde til politiet, men jeg ser dette i sammenheng med ovennevnte studier da holdningene til barnevernsarbeideren ser ut til å være en faktor i vanskelige avgjørelser som skaper dilemmaer. Disse dilemmaene kommer til syne når barnevernsarbeidernes menneskesyn kommer i konflikt med den lineære saksgangen, som styres av mandatet til tjenesten, der de skal undersøke hva som har skjedd og hva som er best for barnet.

Barnevernsarbeideren skal samtidig lytte og hjelpe, noe som er en mer sirkulær måte å forholde seg til problematikken på. Her vil historien til foreldrene, konteksten de lever i og ikke minst barnevernsarbeiderens påvirkning på samtalene ha stor påvirkning.

Barnevernsarbeiderne forteller gjentatte ganger at de søker å møte foreldre med nysgjerrighet og anerkjennelse for å skape en god relasjon, og at det kontrollerende arbeidet til barnevernstjenesten da blir særlig krevende, fordi det står i kontrast til hjelpearbeidet.

Dilemmaet rundt kontroll og hjelp kan belyses ved hjelp av diskursen om risikoorientering. Risikodiskursen handler om å beskytte og å forebygge skade på barnet. Gjennom risikodiskursen behandles saken som om skaden allerede har skjedd (Feyling & Øfsti, 2023), mens i samtalene mellom barnevernsarbeider og potensiell voldsutøver finnes det kun en *bekymring* om vold, og ikke at det faktisk har skjedd. Diskursen om risiko legger føringer for praksisen i barnevernstjenesten ved for eksempel at saken politianmeldes, og ved å snakke med barnet uten at foreldrene vet om det. Både anmeldelse og samtale med barnet kan i mange tilfeller oppleves krenkende for foreldrene, og det kan gjøre samarbeidet mellom foreldre og barnevern vanskeligere ved at barnevernstjenesten ikke får bygget tillit til foreldrene. Risikodiskursen vil også kunne forenkle bildet av saken og kompleksiteten, samtidig som den står i veien for et ressursfokus der barnevernsarbeideren kan jobbe frem ressursene i familien og basere hjelpetiltaket på dem (Aadnanes & Syrstad, 2021).

Barnevernsarbeideren må underveis i samtalen (og i prosessen, der det blir flere samtaler) ta stilling til, og vurdere, hvilken vei saken skal ta videre ut ifra dilemmaet rundt kontroll og hjelp.

Informantene i min studie har ulikt syn på barnevernets rolle som både hjelpe- og kontrollorgan. Og dermed hvordan risikodiskursen er en hjelp eller et hinder for samarbeid. En av informantene opplever barnevernets rolle som kontrollerende og hjelpende som en ressurs fordi barnevernet kan sette inn tiltak ut fra kjennskapen til familien og dermed kan tilpasse tiltakene bedre. De andre informantene ser dilemmaet rundt kontroll og hjelp som svært vanskelig. De vil gjerne fordele oppgavene til ulike instanser, eller i det minste at ulike personer innad i tjenesten har ulike «hatter» så man ikke har rollen med kontroll og hjelp.

Risikodiskursen ligger som et bakteppe i det meste informantene prater om. Konteksten ved at barnevernsarbeider samtaler med en der det er bekymring for voldsbruk sier noe om at det er risiko både i rommet der samtalen skjer og risiko for saken (les: barnet). Samtidig vil barnevernstjenesten for mange foreldre være et risikofyllt sted å være innblandet da barnevernstjenesten ofte assosieres med negativ innblanding i familien og i verste fall å miste omsorgen for barna sine. Det inngripende i familien kombinert med ønsket om å hjelpe kan på denne måten gi informantene en opplevelse av avmakt.

Jobbe med benektning

Ved barnevernstjenestens bekymring for vold, kan en utfordring være at barnevernsarbeideren søker å få bekreftet noe av bekymringen, mens forelderen ofte kan fremstå uforstående. Barnevernstjenesten har på forhånd av møtet dannet seg en «sannhet», eller i hvert fall en tanke om hva bekymringen handler om, og har dermed et utgangspunkt for samarbeidet, mens forelderen kanskje blir overrumplet over anklagene.

Ifølge Isdal (2018) er en viktig faktor i arbeid mot vold at voldsutøver tar ansvar for volden. Flere av informantene forteller om hvordan de prøver å veilede klientene til å ta ansvar for volden, men har vansker med det når foreldrene forklarer seg bort eller skylder på partner, skole, barnevernet eller egne opplevelser i sitt liv. Barnevernsansattes oppgave er å søke endring i familien for at barnet skal få det bedre. For å starte endringsarbeid må man ha en forståelse av hva man skal endre. Men å søke en felles «sannhet» kan by på mange utfordringer, og ofte er det ikke mulig å finne en heller. Noe av det som gjør seg gjeldende her er maktbalansen mellom barnevernsansatt og forelderen, men tross barnevernsansattes

posisjon i den skjeve maktbalansen, kan hen likevel kjenne på avmakt ved at mulighetene for handling og dermed samarbeid blir begrenset.

Feyling og Øfsti (2023) skriver om foreldrenes måte å forholde seg til mistanken om voldsbruk, og at flere av foreldrene kunne føle seg diskvalifisert som forelder, - at de ikke var gode nok. De skriver videre at noen foreldre underkastet seg barnevernet og sa ja til alle tiltak for å blidgjøre barnevernet, mens andre opplevde seg krenket og uttrykte at de hadde fått livet sitt ødelagt av beskyldningene fra barnevernet, slik at de ikke ville ha noe med barnevernet å gjøre. Noen av foreldrene kunne ta bevisste valg om hvorvidt de skal samarbeide med barnevernstjenesten eller ikke, mens andre kanskje reagerer på impuls, noe som kan gjøre at barnevernsarbeideren får økt bekymring. I min studie var det gjennomgående i alle intervjuene hvordan foreldrenes reaksjon på voldsbekymringen kunne ha stor innvirkning på hvordan barnevernsarbeiderne forholdt seg til foreldrene.

En av informantene forteller om en forelders reaksjon på bekymring om voldsbruk, og hvordan hen forstår hans uttrykk:

Det virka som han tok beskyldningene om overgrep veldig avslappa, samtidig som han benekta og ble litt sånn nedlatende i måten han snakket på. (...) Det var nesten litt irrelevant om han hadde utsatt barna for overgrep eller ikke for hele hans væremåte, han var så uempatisk, så lite forståelsesfull... (Grønn, linje 147)

Cooper og Vetere (2005) skriver om hvordan de, i samtale med voldsutøvende foreldre, leter etter tegn på emosjonell kongruens fremfor å søke kognitive evner hos voldsutøver etter å kunne prate om forståelsen av offerets frykt. Dette sier også mine informanter noe om ved at de er opptatt av foreldrenes uttrykk og væremåte, og ikke nødvendigvis har mest fokus på det foreldrene forteller (eller ikke forteller). Det usagte gir barnevernsarbeiderne informasjon, samtidig ser jeg at det usagte påvirker barnevernsarbeiderne kanskje i større grad enn det som blir sagt.

Feyling og Øfsti (2023) skriver at foreldrenes reaksjon på voldsbekymring fra barnevernstjenesten, er at det kom som «lyn fra klar himmel» å bli beskyldt for voldsutøvelse. Videre skriver de at det som særlig skaper utfordringer for samarbeidet er foreldrenes sterke emosjoner når mistanken om vold blir presentert (Feyling & Øfsti, 2023). Barnevernsarbeiderne i min studie beskriver hvordan foreldrenes impulsive respons på

voldsbekymringen kunne legge føringer for informantenes holdning til foreldrene. Om en forelder viser ydmykhet og anger, eller undring over hvorfor barnet har fortalt om vold, blir informantene beroliget og det gir håp om et samarbeid og dermed bedring for barnet. Viser derimot forelderen nedlatende holdning eller total fornektelse, blir bekymringen til barnevernsansatte større. Behovet informantene kan kjenne på for å sette inn mer kontrollerende tiltak øker i takt med motstanden fra foreldrene. Dette kan vi forstå slik at når barnevernsarbeideren opplever å miste kontrollen over saken (eller barnet) kan behovet for å ta tilbake makten og øke kontrollen øke.

I studien til Bendiksen og Mossige (2013) om henleggelse av meldinger om vold og seksuelle overgrep, skriver de om skjønnsmessige vurderingene ved henleggelse av meldinger. Henleggelse begrunnes i flere tilfeller med at barnevernstjenesten opplever en form for avmakt ved at mulighetene for hva de kan få til i familien er svært begrensede. Informantene i min studie forteller om hendelser der handlingsrommet deres er minimale. Det kan komme av at foreldrene ikke ønsker hjelp fra barnevernstjenesten og at ikke bekymringen er så alvorlig at barnevernet kan sette inn tvangstiltak. I disse situasjonene blir barnevernsarbeiderne stående i en vanskelig posisjon da de fortsatt er bekymret for barnet, men ikke har mandat i barnevernet til å gripe inn. Dette kan skape en fortvilt situasjon for den enkelte barnevernsarbeider da hen opplever å ikke få gjort jobben sin

Informantene snakker om at det er krevende å jobbe i saker med benektning. Som nevnt i teorikapittelet kan grunnene til å benekte vold være mange og komplekse. Benektningen omtales ikke som en *villet* handling, iblant kan benektning komme av faktisk uvitenhet (enten at de ikke vet at det de har gjort kan oppleves som vold eller at de rett og slett ikke har gjort noe voldelig) eller at foreldrene benekter av egen sikkerhet, av skam eller skyld for det de har gjort. I samtalene der foreldrene motsier seg bruk av vold, blir det straks mer komplisert for barnevernsarbeiderne.

I teorikapittelet skrev jeg om narrativer og hvordan arbeid med narrativer kan åpne for andre historier, og dermed måter å se en hendelse eller situasjon på. Ved arbeid med narrativer kan en vektlegge andre elementer (historier) i livet. Innen narrativ tradisjon er vi opptatt av å finne ressursene og de utvidete historiene som ikke har fått like mye plass som de problematiske (Frøyland, 2017). Man søker altså særlig etter de historiene som får frem

ressurser. Schibbye (2009) problematiserer bruk av narrativ som konstruerte «forklaringer» da fortellingene kan bli historieløse. Sosialarbeidere møter mennesker som har erfart faktiske hendelser som er viktige og ikke kan, eller bør, «omskrives». Informantene snakker med foreldre som har sin egen vonde bakgrunn, er fortvilt over egne handlinger eller er uvitende om at deres handlinger har hatt voldsomme konsekvenser for dem de er glade i. Vi møter menneskers historier både som konstruerte og relatert til reelle begivenheter (Schibbye, 2009), og i konteksten barnevern kan viktigheten av narrative potensielt ha svært ulik betydning da noen faktisk kan ha blitt alvorlig skadet eller krenket.

Det å benekte kan sees som at foreldre foretrekker andre fortellinger om seg selv og dermed opplever barnevernsarbeideren det som benekting. Dilemmaet barnevernsarbeideren får i samtaler med forelderen kan med denne forståelsen være at barnevernsarbeideren har en (eller flere) historier om forelderen som forelderen vil unnlate å snakke om. Der barnevernsarbeideren ofte vil søke ressurshistoriene, blir det her snudd tvert om ved at hen ser etter problemhistoriene (voldshistoriene), og disse narrative vil forelderen helst ikke berøre. På denne måten kan man forstå benektning som en måte å beholde sine foretrukne narrative på.

Barnevernsarbeiders indre dialog under samtalen

Det dilemmaet som kanskje kan få grovest konsekvenser i arbeid med familievold, er hvis arbeidet barnevernstjenesten gjør ikke fører til endring eller, i verste fall, gjør det verre for dem som er utsatt eller vitne til vold.

Jeg har jo en teori om at godt samarbeid med foreldrene er det beste for barnet, men igjen da så har jeg sittet i de sakene vi har valgt å ikke anmelde og man er ganske sikker på at barnet har blitt utsatt for vold, og så sitter man og så nekter foreldrene. (Blå)

Redselen for å trå feil ligger implisitt i informantenes utsagn når de forteller om vurderinger om veivalg, og de uttrykker bekymring for hva som vil skje med barnet hvis de handler på den ene eller andre måten. I studien til Geir Aas om politiets arbeid i familievoldssaker (Aas, 2014) skriver han at en stressfaktor for politiet er risikoen ved å sette familiene eller ofrene i ytterligere fare hvis de skulle trå feil, og at hvis politiet ikke reagerer strafferettslig kan det gi signaler om at politiet ikke tar denne typen konflikter alvorlig.

Flere av informantene forteller om ulike vurderinger de må ta nærmest på sparket, og en av dem forteller om vurderingene hen foretok i et hjemmebesøk der hen måtte avgjøre om hen skulle ringe politi eller barnevernsvakt, legge igjen telefonnummer så ungdommen kunne ringe selv hvis det ble nødvendig eller om hen ikke skulle foreta seg noe. Avgjørelsen på hva hen skulle velge måtte hen ta der og da uten mulighet til å drøfte det med kollegaen. Informanten forteller at uansett hva hen gjorde kunne det gi galt utfall; ringte hen politiet eller barnevernsvakt kunne konflikten i hjemmet eskalere, ungdommen kunne få det vanskeligere og det kunne gjøre samarbeid mellom barnevernstjenesten og familien vanskeligere. Valgte informanten å legge igjen telefonnummeret kunne det skape en avstand til familien og svekke tilliten, valgte informanten å ikke gjøre noe kunne hen risikere at det kom til å utøves vold når hen dro. Informanten valgte å ikke gjøre noe, men tvilte på om det var riktig beslutning da hen var kommet hjem, av frykt for at kanskje ungdommen fikk det verre både som et resultat av at barnevernet hadde vært hjemme hos dem, og fordi hen ikke satte inn noen beskyttende tiltak. Hva kunne ungdommen risikere som resultat av hjemmebesøket? Bekymringen om hva som kan skje med barnet etter et slikt besøk setter barnevernsarbeiderne i en avmaktsposisjon der de har mye ansvar, men ikke er sikker på om de har tatt rett valg eller hva utfallet kan bli for barnet og familien.

Denne avmaktsposisjonen kan påvirke barnevernsarbeiderne personlig og profesjonelt, når de opplever å ikke få utført den jobben de er satt til. Barnevernsarbeidere velger ofte en karriere i barnevernet fordi de ønsker å hjelpe barn og familier (Heltne & Steinsvåg, 2017). Sånn sett kan man se empatien barnevernsarbeiderne har både som en viktig ressurs og som en sårbarhetsfaktor når de ikke får hjulpet. Så når de ikke får til hverken å hjelpe eller utføre arbeidsoppgavene kan det påvirke dem i stor grad.

Ifølge Danes studie (Dane, 2000) om sekundærtraumatisering opplever barnevernsansatte sine intervensjoner som meningsløse når de ikke får hjulpet familien. Når klientens problemer oppleves uløselige, kan barnevernsarbeideren føle seg unyttig og det kan føre til lavere selvtillit i jobben. Alvorlighetsgraden, og dermed behovet for at det skjer en endring i hjemmet, kan bli en ytterligere stressfaktor. Å ikke få gjort jobben man er satt til i voldssaker vil på denne måten oppleves ekstra negativt for barnevernsarbeideren da hen både mislykkes i å utføre det hen er ansatt for, ved at bekymringen for barnet kanskje økes, og

ved at hen selv føler seg unyttig og kanskje uegnet i jobben. I neste kapittel vil jeg gå mer inn på hvordan jobben påvirker barnevernsarbeideren.

5.1 Når barnevernsarbeider sine tanker og holdninger overfor utøver utfordres

Under dette funnet vil jeg drøfte hvilken påvirkning det har på barnevernsarbeideren å ha en jobb der de daglig prater med potensielle voldsutøvere. Hva skjer med oss når reaksjonene blir så sterke at gjennomføring av møtet blir vanskelig? Eller når holdningene man hadde til foreldre som utøver vold blir utfordret? Jeg vil starte med å drøfte hvordan profesjonaliteten spiller inn i arbeidet med voldssaker, og kompleksiteten i sakene. Deretter vil jeg si noe om betydningen av å forstå og å like den man snakker med. Til slutt vil jeg si noe om å være redd eller kjenne på andre sterke følelser i samtalen og hvordan dette kan påvirke jobben man ønsker (og er satt til) å gjøre.

Hvordan virker mistanker om vold forstyrrende på samtalen

Informantene gir uttrykk for hvordan deres tanker og holdninger til voldsutøvende foreldre utfordres i noen av sakene der det er bekymring for vold. Dette kan vi se i lys av diskursen om profesjonalitet. Diskursen om profesjonalitet har blitt diskutert i årevis og det er ulike syn på hvorvidt man kan vise følelser, berøre eller være personlig med klienten (Bang, 2020). Eide og Eide (2007) skriver at som profesjonsutøver i sosiale tjenester er rollen å hjelpe andre på bakgrunn av sin kompetanse og erfaring. Hjelpen skal være i tråd med mandatet i tjenesten, samtidig skal de yrkesetiske målene som handler om å behandle den andre med likeverd og respekt og å søke den andres ressurser, ivaretas. Men det profesjonelle idealet kan være krevende å etterleve da man også har vurderingene om hvor nær eller personlig man kan være med klientene, eller om man kan dele eller vise egne reaksjoner overfor klienten (Bang, 2020).

Flere av informantene forteller om hvordan de kan bli berørt i møter, både sint og fortvilet, men også rørt og trist. Å vise følelser av å bli rørt eller trist blir fremsnakket som en styrke og en måte å vise en medmenneskelighet overfor foreldre som har det vanskelig. Mens når informantene kjenner på følelse av sinne eller fortvilelse blir det krevende. En av

informantene forteller om hvordan hen ble mer konfronterende enn hen ønsket overfor en forelder i samtale der forelderen viste lite ydmykhet da voldsbekymringen ble lagt frem.

Informantenes holdninger til at en voldsutøver er en person som har utøvd vold, men som har gjort det i desperasjon, på grunn av vanskelige følelser eller opplevelser, gjennomsyrrer intervjuene. De skiller mellom handling og person, og at nærmest hvem som helst kan utøve vold i en gitt situasjon. Men når det er snakk om vold forteller informantene at de noen ganger har utfordringer med å beholde blikket på kompleksiteten i saken. En informant sier hvordan det påvirker å snakke med foreldre som har utsatt barna sine for grov vold, og at reaksjonene hen får gjør at hen blir redd for å miste synet på helheten i saken. I studien til Aadnanes og Syrstad (2021) skriver de at risikofokus, og dermed nedtoning av ressursfokus, kan føre til at situasjonsbildet forenkles, og at ubalanserte vurderinger kan forekomme. Vetere (2017) skriver om veiledning av sosialarbeidere som arbeider med vold, og sier at en av fallgruvene som ofte kommer frem i veiledning er hvordan sosialarbeiderne mister synet av kompleksiteten og søker enkle løsninger. Philip et al (2019) fant i sin studie, der de intervjuet fedre ved bekymring for vold, at fedrene opplevde en *enten-eller*-holdning. Enten ble fedrene sett på som en ressurs *eller* en risiko.

Å ha et helhetssyn er et viktig redskap for å se *personen i situasjonen*, og for ikke å bli blendet av egen historie, livserfaring og holdninger. Innen sosialarbeid utviklet praksisen om å ha et helhetssyn seg for å motvirke individfokuset, og heller se personen som en del av et system og et samfunn (Hutchinson, 2009), altså baserer dette seg på systemteorien. I tråd med ovennevnte studier sier også barnevernsarbeiderne i min studie hvordan de er redd for å miste bildet på helheten når samtalen handler om alvorlige bekymringer. Diskursen om profesjonalitet gjør seg gjeldende her ved at barnevernsarbeiderne blir overrumplet over egne reaksjoner, og at de er redd for hvordan dette kan bli førende for samtalen.

Informantene uttrykker at de ikke gjør en så god jobb de ønsker å gjøre når egne følelser og reaksjoner blir sterke – kanskje kan dette handle om at deres profesjonalitet blir utfordret.

I intervjuene snakker informantene om at de er opptatt av å forstå foreldrene for å finne en måte å jobbe med dem på. Schibbye (2009) snakker om den indre forståelsen av en annen. Det vil si at man får kontakt med tilsvarende følelser i seg selv som dem klienten kjenner på, altså at man går inn i klientens opplevelsesverden. Hun sier videre at ved å stille seg «ved

siden av» klienten og undrende undersøke klientens dilemma og følelser, uttrykker hun en holdning om forståelse. Informantene forteller om et stort behov for å forstå foreldrene som utøver vold for å kunne hjelpe dem.

Det klarer jeg å finne i meg, den kranglebiten der, og jeg kan jo også forstå at man blir så sint noen ganger at... og det gjør det lettere, for det blir mer menneskelig, de følelsene. (Grønn, linje 426)

Informanten gjenkjenner følelsene forelderen snakker om som ligger bak voldsutøvelsen, noe som gjør det enklere å forstå forelderen. Det gir mening for informanten at en person i en gitt situasjon kan komme til det punktet at man utøver vold. Men hva når følelsene og tankene rundt voldshandlingene ikke gir noen gjenklang i barnevernsarbeiderens eget liv eller repertoar? Kan man forstå hvordan andre har det når man ikke har hatt det sånn selv? Og hvor mye trenger man forstå for å kunne hjelpe?

En inngang til å skape relasjon i samtale med foreldre der det er mistanke om vold kan være å finne i seg selv hvordan man kan like personen. I mange av tilfellene informantene forteller om har de ikke vansker med å like personen, selv om de er bekymret for konsekvensene voldshandlingene kan føre til. Frøyland (2017) skriver om viktigheten av å like den man snakker med for å få til et godt samarbeid og at det kan gi mulighet for en samtale med mer rom for utfordring, humor og til å spørre om det man lurer på. Hun skriver videre om utfordringen hvis det er noen man ikke liker, og at man da kan lete etter hva i oss selv som gjør det vanskelig å like denne personen.

To av informantene nevner det å like forelderen som er mistenkt for vold. De snakker om ønsket om å finne noe i dem de prater med, og i seg selv, som gjør at de kan like den andre, men at det er flere faktorer som kan gjøre det vanskelig. Det kan for eksempel være når forelderen ikke viser noen form for anger eller ønske om å undersøke hva som er foreliggende for bekymringen, eller ikke har ønske om å endre seg. Dette kan handle om at barnevernsarbeiderne prøver å finne mening i det som skjer, både i den konkrete situasjonen og det som ellers skjer i hjemmet, og hva som gjør at forelderen har en annen forståelse av det som har skjedd enn det som er meldt som bekymring.

En av informantene forteller om samtaler med en forelder som hadde utøvd grove voldshandlinger. For informanten var ikke utfordringen i saken den grove volden, men at

barnevernsarbeideren opplevde å like personen som hadde utøvd vold. Forelderen som hadde utøvd grov vold var en person informanten hadde sansen for, og det utfordret tankene til informanten. Selv om barnevernsarbeiderne har en holdning overfor voldsutøvere at voldshandlingene er gjort i fortvilelse eller avmakt, kan de likevel bli overrumplet over eget syn på foreldre som utøver grov vold. Dette kan vi forstå som at barnevernsarbeiderne har noen forventninger om hvordan de kommer til å tenke om foreldre som utøver grov vold. At det er en forskjell på mildere voldsformer som «hvem som helst» kan utøve i en presset situasjon, og den grove volden. Forventningene om at informasjon om grov voldsutøvelse skal legge føringer for barnevernsarbeiderens holdninger overfor voldsutøver og like forelderen mindre, fordi det blir en avstand mellom barnevernsarbeideren og forelderen når man ikke lenger klarer å forstå handlingen.

De fleste som jobber med mennesker går inn i møter med mer eller mindre bevisste idealer og håp for samtalen. Dette bygger på egne verdier, kunnskap og erfaring. Hjelperen ønsker å bidra med meningsfulle samtaler og å kunne være til nytte. Blir disse verdiene utfordret eller håpet om endring svinner, kan man oppleve meningsløshet, fortvilelse og selvforakt for ikke å mestre arbeidet (Bang, 2020). Informantene uttrykker, mer eller mindre implisitt, en holdning overfor foreldrene og jobben de skal gjøre som fremmer et positivistisk menneskesyn, der troen på endring og håp er førende. I tråd med det Bang skriver er informantenes fortellinger om eget arbeid basert på håp og endring til det bedre for familien, og de prøver mye for å få til et samarbeid. Likevel opplever informantene at det er foreldre de ikke klarer å forstå eller få den kontakten de ønsker med. Holdningene til informantene blir utfordret ved at uansett hva barnevernsarbeiderne gjør oppnår de ikke den kontakten de ønsker. En av informantene forteller om hvordan hen i noen samtaler må forholde seg helt profesjonell og praktisk fordi forelderen hen snakker med ikke vedkjenner seg noe av volden, eller anerkjenner barnets opplevelse av mishandling, etter at forelderen har sittet mange år i fengsel. Når holdningene overfor den man jobber med blir utfordret på denne måten, både på et personlig og et profesjonelt plan, kan spørsmålet om det er noen mennesker man ikke *kan* få hjulpet, dukke opp.

Frykt for å bli kynisk

I intervjuene gir informantene uttrykk for at deres tanker og holdninger overfor foreldre som er mistenkt for voldsbruk har innvirkning på dem som barnevernsarbeidere og privatpersoner. I dagens samfunn trenger vi i større grad å tenke og vurdere ulike situasjoner fremfor å fysisk reagere. Men når vi er i en stresset situasjon vil kroppens alarmfunksjon aktiveres og reagere med en «fight-flight-respons». Da vil stresshormonet kortisol øke. I denne tilstanden er det vanskeligere å prosessere informasjon, tenke, sove, hvile osv. Da er aktiveringen i kroppen for å beskytte seg det viktigste (Helsel, 2014; Lipsky, 2009). Denne aktiveringen skjer enten vi er bevisst det eller ikke. Flere av informantene forteller hvordan de ikke tenker over hva de har «stått i» før de kommer hjem om kvelden, og da kan tankene raskt dreie seg om vanskelige situasjoner de har stått i i løpet av dagen, og tvilen over om de har tatt riktig beslutning kan melde seg. Det informantene sier mindre om er hvordan de har det når de opplever krevende dager på jobb. I utsagnet under sier en av informantene noe om det:

Jeg tenker at en ting er å ha *ett* møte som er sånn hvor du jobber mye i motstand, men dersom det blir gjentatt gjennom hele undersøkelsen for eksempel... Og en ting er at det er slitsomt, men da blir man litt sånn motløs og føler kanskje at du ikke kommer noen vei da, og det er jo der man ikke har lyst til å havne. (Gul, linje 447)

Informanten sier hen kjenner på motløshet. Det er en av de få gangene noen av informantene setter ord på hva de føler. Videre sier hen at hen ikke «kommer noen vei» (i saken). Dette er et eksempel på hvordan informantene snakker om *saken* når det blir snakk om det vanskelige. Som Isdal (2020) skriver er det å fokusere på arbeidsoppgavene fremfor egne reaksjoner en av mekanismene vi ofte bruker for selvivaretagelse.

Når man blir direkte utsatt for trusler eller aggressiv atferd aktiveres beredskapen i oss. Kroppen signaliserer fare, og dette kan komme av at opplevelsen overskrider vår personlige integritet. Skjer det gjentatte ganger kan det føre til kronisk forhøyet beredskap. Dette kan både være en ressurs fordi vi da er forberedt på fare og dermed kan håndtere det når vi blir utsatt, men det kan også føre til vedvarende stress (Isdal, 2020).

Informantene er opptatt av hvordan deres uttrykk og reaksjoner påvirker samtalen, og en av dem forteller om hvordan hen ikke *kan* være redd i samtale med foreldre som har utøvd vold fordi forelderen vil «sense» det. Slik jeg tolker dette utsagnet er barnevernsarbeideren

bevisst sine uttrykk og har kunnskap om hvordan hen påvirker samtalepartneren og vice versa, både bevisst og ubevisst, både kroppslig og verbalt. Hen sier noe om at hen må «beholde fatningen» slik at hen ikke påvirker samtalen med forelderen på en uheldig måte. Med en systemisk forståelse vil alle deltakere i en samtale påvirke hverandre og reagere på den andres uttrykk. I en samtale der man kjenner ekstra spenning, eller til og med er nervøs eller redd, vil dette kunne ha påvirkning på samtalen. Barnevernsarbeiderne ønsker ikke at foreldrene de snakker med skal registrere hvorvidt de er redd eller ikke. Kan de da være redd i det hele tatt, eller blir barnevernsarbeiderne nødt til å skyve følelsene vekk?

I en arbeidshverdag der oppgavene står i kø og samtaler om vold er dagligdags, kan vi forstå informantenes utsagn som at det er en styrke å tåle det krevende. Det kan også gjøre noe med tanken om oss selv som profesjonell (og som person) når vi ikke klarer å håndtere jobben slik vi ønsker. Heltne og Steinsvåg (2017) skriver om viktigheten av å ha bevissthet rundt egne følelser og holdninger; er man «sterk» kan man føle skam ved å bli overveldet av følelser, mens ser man på seg selv som varm og empatisk kan man bli opprevet av å kjenne på for eksempel sinnefølelse overfor en klient. Men er disse følelsene, eller *kan* disse følelsene være tilgjengelige i en arbeidssituasjon der man daglig snakker om vold?

En av informantene funderer over hvordan det å jobbe med voldssaker over mange år har gjort at hen har blitt god på å stenge ute vanskelige følelser som kommer. Det kan sees på som en ressurs å klare å beholde et «kaldt hode» i situasjonen slik at barnevernsarbeiderne kan ta gode avgjørelser og se hvilke muligheter som finnes. Spørsmålet barnevernsarbeideren stiller seg er om hen står i fare for å bli mer kynisk som person generelt - også utenfor jobben. Dette finner vi igjen i studien til Crivatu et.al (2021) der de undersøkte påvirkningen det har å jobbe med utsatte for seksuelle overgrep. I denne studien finner de blant annet at mangel på løsninger for de utsatte gjør at de ansatte får mer pessimistisk og kynisk syn på verden (Crivatu mfl, 2021). Det å skulle kjenne etter hvordan man som hjelper reagerer kan oppleves skummelt. I boken om traumeforståelse skriver Lipsky; “Secretly, many of us may feel that if we admit to having a hard time, we will open a door that we won’t know how to shut” (2009, s. 44).

Faren med å skulle kjenne etter hva man føler er at man ikke vet hva som kommer, og kanskje vil man ikke kunne ta kontroll over det som skulle komme. Barnevernsarbeiderne jeg

intervjuet forteller om begrenset tid til selvivaretagelse mellom møter. De forteller også om begrenset fokus på å snakke om vold som tema på sine arbeidsplasser. Lipsky sier videre at uansett hvor vondt det er å kjenne etter hva man føler er det mer skadelig å la være (2009, s. 48). Slik jeg ser det skaper dette et paradoks for barnevernsarbeiderne der de «burde» kjenne etter hvordan de har det, både for å være genuint til stede i møtet med foreldrene, og for å ivareta seg selv. Men å kjenne etter har de hverken tid til eller kanskje kan tørre å begi seg uti. Samtidig kan det virke forstyrrende for å holde et «klart hode» der tankene, holdningene og blikket på kompleksiteten kan ivaretas. Med dette som utgangspunkt kan det gi mening at man, etter mange år med arbeid i voldsfeltet, opplever seg selv som mer kynisk.

5.2 Refleksjon og fremtidige forskningsspørsmål

I dette kapittelet har jeg drøftet funnene jeg fant relevante ut fra problemstillingen for oppgaven. De to hovedfunnene innebærer mange elementer, og jeg har vektlagt det jeg ser som mest relevant ut fra teorien, analysen og mitt vitenskapelige ståsted.

En hovedutfordring i studien har vært at det er flere elementer jeg gjerne skulle gått dypere inn i både i intervjuene og drøftingen. For eksempel skulle jeg gjerne dykket mer inn i det Rosa snakket om rundt hvordan han opplevde seg selv som mer kynisk. Jeg fant dette igjen i litteraturen, men jeg skulle gjerne hørt mer fra både han og de andre hvilken innvirkning det kan ha på livene deres utenom. Og hva ligger det i å bli mer kynisk? Kan det også være en villet tilstand for å beskytte seg?

Noe som var særlig interessant i arbeid med oppgaven var å se sammenlikningen med Feyling og Øfstis (2023) artikkel som ble publisert kun 2 måneder før min oppgave skulle leveres. De intervjuet foreldre som var i kontakt med barnevernet om voldsbekymring, og slik jeg leser det var mange av deres funn like mine. For eksempel at barnevernsarbeiderne jeg intervjuet snakket om hvordan de ønsker å møte foreldre på samme måte som det Feyling og Øfsti skriver at deres informanter i mange tilfeller ikke ble møtt (men kanskje kunne trengt). Aadnanes og Syrstad (2021) intervjuet, i sitt prosjekt, både barnevernsarbeidere og foreldre. Inspirert av Aadnanes og Syrstad, kombinert med funnene til Feyling og Øfsti, kunne det være interessant å snakke med både foreldre og

barnevernsarbeidere (og kanskje barn?) i samme sak, om samarbeidet mellom familier og barnevernstjenesten i voldssaker, for å se om opplevelsen av jobben barnevernsarbeiderne gjør samsvarer, eller om det er store kontraster i hvordan det oppleves. Dette engasjerer meg fordi jeg lurer på om vi, på bakgrunn av mandatet, loven, maktforskjellene, personlige erfaringer og medmenneskelighet, kan få til å jobbe for et barnevern der foreldre ikke skal oppleve krenkelse bare de går inn dørene til barnevernstjenesten. Kan vi få til et humpefritt samarbeid mellom barnevernet og foreldre? Jeg tenker at det ligger i menneskets autonomi et behov for å beskytte seg og å klare seg selv. Med barnevernets samfunnsrolle, er det noe vi kan jobbe mot eller skal vi bare godta at det ER problematisk?

Å undersøke spennet mellom makten barnevernsarbeiderne besitter ved deres rolle og kunnskap, samtidig som opplevelsen av avmakt ved at de *ikke* får utrettet det de ønsker for barnets skyld, har belyst rollen som barnevernsarbeider som ytterligere kompleks.

Slik jeg forstår informantene er det hele tiden en balanse mellom verdiene og rollene de har. Dette er i tråd med en systemisk praksis der vi påvirkes av hverandre, og hvor det relasjonelle får stor betydning i samtaler. Og det er kanskje akkurat det som blir særlig utfordrende for barnevernsarbeiderne; at rollen de har i kraft av yrket sitt der de har et budskap (en bekymring), innkaller til samtale og skal undersøke hva som skjer i familiene, er krevende å kombinere med den systemiske tanken der verdiene om konstruktive møter og troen på endring er sentralt

6 Avsluttende del

6.1 Mulige svakheter ved studien

Å forske i eget felt byr på flere utfordringer. Blant annet er det å holde fokus på forskningsprosjektet og det informantene forteller, fremfor å tidlig i intervjuprosessen låse meg til noe *jeg* ønsker å følge, en utfordring (Gadamer, 2010, s. 303). Dilemmaene som kommer frem i studien baserer seg på *min* tolkning av informantenes svar, og derfor vil det være naturlig at andre ville kunne finne andre dilemmaer, og kanskje jeg ville funnet andre dilemmaer hvis jeg hadde vinklet teorien annerledes. Denne studien viser derfor de dilemmaene jeg så relevante i forhold til mine forskningsspørsmål, analysen og teorien slik de fremsto for meg nå.

6.1 Implikasjoner for praksis

Gjennom egen erfaring, ved samtaler med kollegaer og av det vi kan finne i faglitteraturen er jeg ikke i tvil om at det finnes mange dilemmaer når vi har samtaler om vold. Kunnskapen på feltet og den økende bevisstheten rundt voldsfeltet og ivaretagelse av hjelpere tror jeg er et viktig fokusområde for å videreutvikle barnevernstjenesten. Noe alle informantene sa da jeg snakket med dem på telefon før intervjuene var at de var glade for å være med å løfte frem temaet vold, selv om det bare var i det ene intervjuet i en time. Ut fra det informantene fortalte er det lite tid til å snakke om vold, voldsutøver og ikke minst egen ivaretagelse på jobb. Dette tror jeg er viktig å løfte frem slik at barnevernsarbeidere har mulighet til å jobbe med det de brenner for (å hjelpe barn og familier) og samtidig videreutvikle faglig kompetanse og selvivaretagelse.

6.2 Avslutning

Dilemmaene barnevernsarbeiderne har i samtaler med foreldre der det er bekymring for vold er mange og komplekse. Jeg har i denne studien løftet frem de dilemmaene som kom tydeligst frem for meg i intervjuene med barnevernsarbeiderne, og de dilemmaene som ga

mening og gjenklang i min egen erfaring i arbeid med potensielle voldsutøvere. Mine hovedfunn var:

- Når samarbeidet gir barnevernsarbeider en opplevelse av avmakt
- Når barnevernsarbeider sine tanker og holdninger overfor utøver utfordres

Noe jeg synes var særlig interessant var hvordan informantene snakket ulikt om barnevernstjenesten som kontrollerende og hjelpende instans. Å diskutere dette opp mot risikodiskursen synes jeg var en spennende prosess. Det var interessant å finne hvordan dilemmaene barnevernsarbeiderne står i ved vurdering av anmeldelse er de samme som Brottland skrev at hennes informanter hadde for nesten 30 år siden, og å se likheten med Feyling og Øfsti sin studie av foreldre, der behovene og ønskene for samarbeid er det samme som det mine informanter var opptatt av. Funnet om hvordan barnevernsarbeiderne blir påvirket av jobben beveget meg ved hvor utfordrende det tilsynelatende var for barnevernsarbeiderne bare å snakke om deres egne reaksjoner.

Dilemmaene med å ivareta forelderen og hans historie, samtidig som barnevernsarbeider ivaretar barnets interesse og trygghet kan bli utfordrende. Ut over det kan barnevernsarbeideren kjenne på tidspress ved at et barn potensielt lider hjemme mens barnevernstjenesten prøver å få til et samarbeid med foreldre som ikke ønsker kontakt med barnevernet. I tillegg kan dilemmaene rundt politianmeldelse med tanke på eventuell bevisforspillelse gjøre saken ytterligere komplisert.

Noe jeg ikke fant, som jeg kanskje ville tenkt jeg kom til å finne, var informantenes bekymring for å snakke nedsettende om eller til utøver, eller at de ikke skulle være «likeverdige». I forkant av intervjuene hadde jeg en tanke om at jeg kanskje ville møte informanter som kunne utfordre *mine* holdninger og tanker om mennesker som utøver vold. Men her ble min skepsis (heldigvis) motbevist ved at barnevernsarbeiderne tvert imot snakket med varme og dyp respekt for klientenes levde liv, uansett hvilke handlinger de hadde utført. Informantene i min studie viste at holdningene overfor foreldre som utøver vold er dypt integrert og nærmest ikke et tema lenger.

Litteraturliste

- Anderson, H. (2003). *Samtale, sprog og terapi. Et postmoderne perspektiv*. Hans Reitzels forlag.
- Bakketeig, E., Dullum, J., & Stefansen, K. (2019, 10 11). Samarbeid i saker om vold og overgrep. Mot en hybridisering av hjelpetjenestene? *Tidsskrift for velferdsforskning*, ss. 198-212.
- Bang, S. (2020). *Rørt, rammet og rystet. Faglig vekst gjennom veiledning. 9.oppl.* Gyldendal akademisk.
- barnehus, S. (u.d.). *Statens barnehus*. Hentet fra statensbarnehus.no
- Baugerud, G. A. (2019, nr 4). Barnevernet som arbeidsplass: en kilde til jobbtilfredsstillelse eller stressralerte belastninger? *Norges barnevern*, ss. 230-245.
- Bendiksen, A.-K., & Mossige, S. (2013, 3 31). Barnevernets henleggelse av meldinger som omhandler vold og seksuelle overgrep. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernsrettslige spørsmål*, ss. 83-107.
- Brottveit, G. (2014). Barnevernssak eller straffesak. - utilsiktede virkninger av et strafferettslig perspektiv i barnevernet. *Norges barnevern. Nr 4*, ss. 196-216.
- Collin, F., & Kjøppe, S. (2015). *Humanistisk videnskapsteori. 3.utg. 2.oppl.* Lindhardt og Ringhof.
- Conrad, D., & Kellar-Guenther, Y. (2006, 10 10). Compassion fatigue, burnout, and compassion satisfaction among Colorado child protection workers. *Child abuse and neglect*, ss. 1071-1080.
- Cooper, J., & Vetere, A. (2005). *Domestic violence and family safety. A systemic approach to working with violence in families*. Whurr publishers.
- Crivatu, I., Horvath, M., & Massey, K. (2021). The impacts of working with victims of sexual violence: A rapid evidence assessment. Vol. 24. *Sage journals*, ss. 56-71.
- Dale, M., Aakvaag, H., Strøm (red.), I., Augusti, E.-M., & Skauge, A. (2023). *Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen*. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
- Dallos, R., & Vetere, A. (2022). *Systemic therapy and attachment narratives. Applications in a range of clinical settings. 2.utg.* Routledge.

- Dane, B. (2000, Vol.36). Child welfare workers: An innovative approach for interacting with secondary trauma. *Journal of social work education*, ss. 27-38.
- Eide, T., & Eide, H. (2007). *Kommunikasjon i praksis. Relasjoner, samspill og etikk i sosialfaglig arbeid. 4.oppl.* Gyldendal akademisk.
- Fekjær, S. B. (2013). *Hvordan bli en lykkelig masterstudent. Masteroppgavehåndbok.* Gyldendal akademisk.
- Feyling, T., & Øfsti, A. (2023). Den dagen barnevernet ringte... . *Norges barnevern, nr 1*, ss. 54-73.
- Frøyland, L. (2017). *Systemisk samtale. Psykososialt samarbeid med barn, ungdom og foreldre.* Fagbokforlaget.
- Gadamer, H.-G. (2010). *Sannhet og metode. Grunntrekk i en filosofisk hermeneutikk.* Pax Filosofi.
- Gergen, K., & Gergen, M. (2014). *Social konstruktion ind i samtalen. 10.opl.* Dansk psykologisk forlag.
- Gaathje, L., Diesen, L., & Arnesen, R. (2017). Klemetsrudmodellen. En erfaringsbasert metode for barneverntjenestens arbeid med vold i nære relasjoner. Rev utg. Søndre Nordstrand Barneverntjeneste.
- Helsel, P. B. (2014, 10 11). Witnessing the body's response to trauma: Resistance, ritual and nervous system activation. *Pastoral psychology*.
- Heltne, U., & Steinsvåg, P. (2017). *Barn som lever med vold i familien. Grunnlag for beskyttelse og hjelp.* Universitetsforlaget.
- Hutchinson, G. S. (2009). *Barnevernspedagog sosionom vernepleier.* Universitetsforlaget.
- Hårtveit, H., & Jensen, P. (2008). *Familien pluss én. Innføring i familierapi. 2.utg., 2.oppl.* Universitetsforlaget.
- Isdal, P. (2018). *Meningen med volden.* Kommuneforlaget.
- Isdal, P. (2020). *Smittet av vold.* Fagbokforlaget.
- Isdal, P. (2020). *Smittet av vold.* Fagbokforlaget.
- Jensen, P. (2007). *Ansikt til ansikt. System- og familieperspektivet som grunnlag for klinisk sykepleie.* Gyldendal akademisk.
- Jensen, P., & Ulleberg, I. (2019). *Mellom ordene. Kommunikasjon i profesjonell praksis. 2.utg.* Gyldendal.

- Johannessen, L., Rafoss, T., & Rasmussen, E. (2019). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse. 2.oppl.* Universitetsforlaget.
- Kjær, A.-K. B., & Mossige, S. (2013, 3 31). Barnevernets henleggelse av meldinger som omhandler vold og seksuelle overgrep. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, ss. 83-107.
- Kopperud, E. (2007, 5). Barn på familievernkantor..? Om familierapeuters håndtering av barneperspektivet når foreldre ber om hjelp etter samlivsbrudd (Masteroppgave). Oslo: Diakonhjemmet høyskole.
- Krogh, T. (2014). *Hermeneutikk*. Gyldendal akademisk, 2.utgave.
- Kvale, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal akademisk. 3.utgave.
- Lillevik, O., & Øien, L. (2010). Kvaliteter hos hjelperen som bidrar til å forebygge trusler og vold fra klienter. *Nordisk tidsskrift for helseforskning*, ss. 84-96.
- Lillevik, O., Salamonsen, J., & Nordhaug, I. (2019). *Vold i nære relasjoner. Diskurser og fenomenforståelse*. Gyldendal.
- Lipsky, L. (2009). *Trauma stewardship. An everyday guide to caring for selves while caring for others*. Berrett-Koehler Publisher.
- Lorås, L., & Ness, O. (2019). *Håndbok i familierapi*. Fagbokforlaget.
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag*. Universitetsforlaget. 4.utgave.
- Middelborg, J., & Samoilo, D. (2014). *Tryggere barndom. Et behandlingsperspektiv på vold i familien*. Gyldendal akademisk.
- Netland, G. (2020). Å balansere mellom barnevernets prinsipper. I N. Halvor, & A. Halså (red.), *Verdier i barnevern* (ss. 48-66). Cappelen Damm akademisk.
- Neumann, I. (2021). *Innføring i diskursanalyse. Mening, materialitet og makt. 2.utg.* Fagbokforlaget.
- Nordby, H. (2012). *Etiske dilemmaer i helse- og omsorgsarbeid*. Gyldendal akademisk.
- Philip, G., Clifton, J., & Brandon, M. (2019, vol 40). The trouble with fathers: The impact of time and gendered-thinking on working relationships between fathers and social workers in child protection practice in England. *Journal of family issues*, ss. 2288-2309.

- Postmus, J. L., & Merritt, D. H. (2010). When child abuse overlaps with domestic violence: The factors that influence child protection workers' beliefs. *Children and youth service review* 32, ss. 309-317.
- Rivett, M., & Rees, A. (2004). Dancing on a razor's edge: systemic group work with batterers. *Journal of Family Therapy*, ss. 142-162.
- Scerri, C., Vetere, A., Abela, A., & Cooper, J. (2017). *Intervening after violence. Therapy for couples and families*. Springer.
- Schibbye, A.-L. L. (2009). *Relasjoner. Et dialektisk perspektiv på eksistensiell og psykodynamisk psykoterapi*. Universitetsforlaget.
- Skau, G. M. (2007). *Gode fagfolk vokser. 3.utg*. Cappelen Akademisk forlag.
- Smith, J., Flowers, P., & Larkin, M. (2022). *Interpretative Phenomenological Analysis. Theory, Method and Research*. Sage.
- Solem, M.-B., & Hansen, R. (2018). *Sosialt arbeid. En situert praksis. 3.oppl*. Gyldendal.
- Stette, Ø. (2022). *Ny barnevernslov. Planlagt iverksatt 01.01.2023. Med merknader til nye bestemmelser*. Fagbokforlaget.
- Store norske leksikon*. (2023, 19 04). Hentet fra snl.no/paradoks
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode. 4.utg*. Fagbokforlaget.
- Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis. Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Gyldendal Akademisk.
- Tjønneland, E. (2023, Mars 28). *Store norske leksikon*. Hentet fra snl.no/dilemma: snl.no
- Ulleberg, I. (2009). *Kommunikasjon og veiledning*. Universitetsforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Veiledning til bruk av barnekonvensjonen i saksbehandlingen. Støtte til fylkesmennene og Utdanningsdirektoratet -høring av barn og barns beste-vurderingen*. Utdanningsdirektoratet.
- Vetere, A. (2017). Supervision an domestic violence: Therapy with individuals, couples and families. I V. Arlene, & J. Sheehan, *Supervision of family therapy and systemic practice* (ss. 163-172). Springer international publishing AG.
- Vold, A. t. (u.d.). *Alternativ til Vold*. Hentet fra atv-stiftelsen.no
- Ølgaard, B. (2004). *Kommunikasjon og økomentale systemer. En introduktion til Gregory Batesons forfatterskab. 3.utg*. Akademisk forlag.

Aadnanes, M., & Syrstad, E. (2021). Barnesentrering og risikoorientering i det norske barnevernet: Utfordringer i profesjonell praksis i saker med alvorlig vold eller omsorgssvikt. *Barn*, ss. 135-149.

Aas, G. (2014, 1). Familievold som et spesialfagfelt i politiet? *Nordisk politiforskning*, ss. 58-81.

Vedlegg

1. Bilde av analyseprosessen
2. Eksempel på transkripsjon
3. Godkjenning NSD
4. Informasjonsskriv og samtykkeskjema
5. Intervjuguide

1. Bilde av analyseprosessen

Under har jeg lagt ved to bilder der det første viser gruppering av en av informantene, mens det neste bildet viser sammenslåingen av alle fire informantene gruppert etter temaer.

2. Eksempel på transkripsjon

Eh ja, det har jo skjedd, ikke mange ganger, men det har jo skjedd at jeg har følt på eller at vi rett og slett har måtte avslutte et møtet, hvor vi også må si at her kommer vi ingen vei.

Hva er det da som har gjort at dere må avslutte det for eksempel?

Eh, nei da er det hvis det blir veldig ukonstruktivt, lite konstruktivt, heving av stemme for eksempel, at det blir veldig ubehagelig, så kan vi si at nå tenker jeg at nå kommer vi ikke noen vei, så da har vi kunnet geleide de ut så har det gått rolig for seg. Men jeg har jo kjent, det gjør jo noe med deg i etterkant og man trenger kanskje litt ekstra debrief hvis det har skjedd.

Hvordan er mulighetene for det på jobben din, debrief og for så vidt også forberedelse før samtalen?

Forberedelse før samtalen det gjør vi jo og booker hverandre inn der vi trenger det

Hvis man trenger å være, eller er dere to?

Vi er alltid to. Unntaket er, vi er mer en hvis du har møtt de før og det er det litt roligere sak på en måte

Ja, før man vet?

Ja i første samtaler og sånn er vi alltid to og når det er bekymring for vold og sånn også. Ehm men i etterkant har vi gjerne hverandre da for en debrief, men vi har jo en veldig hektisk hverdag så det er jo ikke sånn at teamlederen står og venter på at vi er ferdig eller så da jeg må jo på eget initiativ som regel si fra behovet for en debrief, så man må jo ta litt ansvar for det selv. Eller så står jo neste møte om et kvarter så da må vi bare gå dit, det var det vi fikk tid til.

Hektisk arbeidsdag...

Mm.

Hva tenker du om barneverntjenesten som både en liksom en sikkerhets eller litt sånn politiets forlengede arm og et hjelpetiltak, både kontroll og hjelp i samme tjenesten?

Mm. Nei jeg tenker vel at det kan sikkert funke, at man kan samarbeide litt også hvis det er behov, men det er nok litt forskjell på hvem som er personen da, at det ikke er samme personen.. Tenker jeg kanskje litt at man har forskjellig rolle at man er kontroll eller hjelp

Hvilken rolle tenker du at du har når du er i undersøkelse?

Nei, det er jo egentlig litt begge deler

3. Godkjenning NSD

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

14.11.2022

Referansenummer

588969

Vurderingstype

Standard

Dato

14.11.2022

Prosjektittel

En hjelpers diskurser i samtaler med voldsutøver

Behandlingsansvarlig institusjon

VID vitenskapelige høyskole / Fakultet for sosialfag / Fakultet for sosialfag Oslo

Prosjektansvarlig

Anne Kyoung Sook Øfsti

Student

Marianne Støylen

Prosjektperiode

17.10.2022 - 23.05.2023

Kategorier personopplysninger

- Almennelige

Lovlig grunnlag

- Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 10.07.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg. DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt. VIKTIG INFORMASJON TIL DEG Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder. TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet. LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a. PERSONVERNPRINSIPPER Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen -formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål -dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet -lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20). Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned. FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med. For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer

og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon. MELD VESENTLIGE ENDRINGER
Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være
nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en
endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:
[https://www.nsd.no/personverntjenester/fulle-ut-meldeskjema-for-
personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema](https://www.nsd.no/personverntjenester/fulle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema) Du må vente på svar fra oss før
endringen gjennomføres. OPPFØLGING AV PROSJEKTET Personverntjenester vil følge opp
ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.
Lykke til med prosjektet!

4. Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet?

«Hvilke utfordringer har barnevernkonsulenter/saksbehandlere i samtaler med potensielle voldsutøver?»

Hei!

Jeg jobber som familieterapeut i barneverntjenesten og tar mastergrad i familieterapi.

Dette er et spørsmål til deg som jobber som barnevernkonsulent/saksbehandler i barneverntjenesten om å delta i forskningsprosjektet mitt. Jeg ønsker å undersøke hvilke dilemmaer du som barnevernkonsulent/saksbehandler opplever i samtaler med voldsutøvere, eller der det er bekymring for vold.

Jeg er nysgjerrig på din rolle som barnevernkonsulent/saksbehandler og hvilke utfordringer du står i når du har samtaler med potensielle voldsutøvere. Spørsmålene kommer til å handle om dine erfaringer og tanker om samtaler med potensielle voldsutøvere. Hvilke dilemmaer står du i når du har samtaler med voldsutøver? Hvis du har fått voldsutøver, eller noen du er bekymret for at utøver vold, til å motta hjelp – hva tror du var medvirkende for at vedkommende tok imot hjelp? Temaet for studien er hvordan vi som hjelpere kan snakke med de vi er bekymret for at utøver vold. For på denne måten å vite mer om hva som skal til for at voldsutøvere mottar hjelp. Studien er tilknyttet VID vitenskapelige høyskole i Oslo.

Studien er først og fremst en masteroppgave, men utelukker ikke at dataene kan bli brukt i andre sammenhenger, som kursholding, artikler eller prosjekter.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du blir intervjuet i ca 1 time. Samtalen vil bli tatt opp på lydopptak samt at jeg som intervjuer kommer til å notere noe underveis. Intervjuene kan holdes et sted som passer for deg. Totalt ønsker jeg å snakke med 3-4 barnevernkonsulenter/saksbehandlere i barneverntjenesten i Norge som kan si noe om hvilke dilemmaer de står i i samtaler om vold med voldsutøver.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Intervjuet og transkriberingen av intervjuet vil kun være tilgjengelig for oppgavens forfatter Marianne Støylen og veileder Anne Kyong Sook Øfsti. Lydfiler og notater vil bli låst inn i safe når det ikke brukes. Lydfilene vil bli transkribert og personopplysninger vil oppbevares atskilt fra annen data. Ditt personvern vil bli behandlet på en slik måte at du som informant ikke vil bli gjenkjent eller at den informasjonen du har avgitt ikke skal komme på avveie i prosessen. Personopplysningene vil bli slettet etter 10.07.2023.

Jeg vil erstatte navnet og kontaktopplysningene dine med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Etter at masteroppgaven er levert og undertegnede har fått sin sensur, vil alt av notater og lydfiler bli destruert. Prosjektet skal etter planen avsluttes i mai 2023.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Marianne Støylen, masterstudent i familierapi og systemisk praksis ved VID vitenskapelige høyskole i Oslo. Telefon: 99691984 eller på mail: 106373@vid.no

Vårt personvernombud: Nancy Yue Lin kan kontaktes på e-post: nancy.yue.liu@diakonhjemmet.no eller på telefon: 93856277.

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Veileder og prosjektansvarlig:

Anne Kyong Sook Øfsti

Tlf: 22451957. E-post: Anne.ofsti@vid.no

Med vennlig hilsen

Marianne Støylen

Tlf: 99691984. E-post: 106373@vid.no

Samtykkeerklæring

Jeg ønsker å delta i mastergradsprosjektet «Hvilke utfordringer har barnevernkonsulenter/saksbehandler i samtaler med potensielle voldsutøver». Jeg bekrefter herved å ha fått tilstrekkelig informasjon om hvordan personopplysninger blir behandlet og hva funnene skal brukes til.

Jeg samtykker til å bli intervjuet og at mine opplysninger behandles frem til prosjektets slutt.

Navn og dato

5. Intervjuguide

Gi informasjonsskriv og skriv under på samtykkekjema.

Minn deltakerne på deres taushetsplikt ifht sin jobb.

1. Husker du første (eller en av de første) gang(ene) du var i samtale med en det var bekymring for at utøvde vold?
  - a. Hva gjorde inntrykk på deg?
  - b. Følte du deg forberedt?
  - c. Snakket dere sammen om det på jobb i forkant og etterkant?
2. Hvis du tenker på denne første samtalen, eller en sak du jobbet i for en stund tilbake. Hva gjorde du da i samtalen - og er det annerledes enn hva du ville gjort i dag?
  - a. Hva la du vekt på i samtalen?
  - b. Har du noen tanker om hvordan du stiller spørsmål til voldsutøver? Evt er det noe du ikke kan snakke eller spørre om?
  - c. Mottok personen hjelp? Hva tenker du var medvirkende til dette?
3. Hva tenker du om rollen til barneverntjenesten som både en kontrollerende instans og et hjelpetilbud?
4. Har dere noen spesielle retningslinjer eller er det noe som er spesielt viktig å tenke på når du jobber med voldssaker?
5. Hvordan er det for deg å snakke med voldsutøver når du har møtt offer eller vitne først?
6. Har du jobbet med kvinner som var voldsutøvere? Var det annerledes?
7. Forholder du deg annerledes til voldsutøver enn til andre klienter/brukere? Hvordan?
8. Psykisk vold – hvordan fange opp det?